

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Sonja Kainomaa

”Trilleri merellä oli suomalaisten onnistuminen”-

Journalismin rooli hybridivaikuttamiseen vastaamisessa

Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö
Organisaatioiden viestinnän pro gradu -tutkielma
Viestinnän monialainen maisteriohjelma

Vaasa 2026

VAASAN YLIOPISTO**Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Sonja Kainomaa		
Tutkielman nimi:	”Trilleri merellä oli suomalaisten onnistuminen”- Journalismin rooli hybridivaikuttamiseen vastaamisessa		
Tutkinto:	Filosofian maisteri		
Koulutusohjelma:	Viestinnän monialainen maisteriohjelma		
Opintosuunta:	Organisaatioiden viestintä		
Työn ohjaaja:	Virpi Salojärvi, Teija Waaramaa		
Valmistumisvuosi:	2026	Sivumäärä:	85

TIIVISTELMÄ:

Suomalaisessa mediassa on nostettu esiin erilaisia hybridivaikuttamiseksi tulkittuja tapauksia, joista huomiota ovat saaneet etenkin Itämerellä tapahtuneet useat eri kaapeli- ja putkirikot. Joulukuussa vuonna 2024 Suomen ja Viron välillä katkenneiden putkien aiheuttajaksi epäiltiin Eagle S -nimistä laivaa. Aiempiin tapauksiin verrattuna tähän reagointiin nopeammin, ja alus otettiin heti tutkintaan Suomen satamaan. Tapahtumaa tutkittiin viranomaisten toimesta, minkä lisäksi poliittisella tasolla vastatoimista keskusteltiin muiden valtioiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Tämän pro gradu -tutkielman tavoitteena on selvittää, millainen rooli journalismilla on hybridivaikuttamiseen vastaamisessa. Aineistona toimii Ylen ja Helsingin Sanomien verkkosivujen Eagle S -laivan tapausta koskevat journalistiset sisällöt, joita kerättiin yhteensä 226 kpl. Tutkimusmenetelmänä käytetään kehysanalyysia, joka sopii erityisesti journalististen tekstien tarkasteluun. Vertailukohtana käytetään Bertolinin ja muiden (2023) kehittämää hybridivaikuttamisen vastatoimien mallia. Siinä ohjataan toimimaan hybridivaikuttamisen estämiseksi sekä kerrotaan, miten hybridivaikuttamiseen tulisi vastata. Se tarjoaa selkeän viisivaiheisen mallin, joka soveltuu etenkin pienten ja keskisuurten valtioiden käyttöön. Tämän takia se sopii hyvin viitekohteeksi myös Suomen vastatoimien uutisointia arvioitaessa. Vertaan analyysissa aineistosta löytyneitä kehyksiä tähän Bertolinin ja muiden (2023) kehittämään malliin.

Kehysanalyysin avulla aineistosta tulkittiin kolme kehystä, jotka ovat reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehys, kansainvälisen yhteistyön sekä toimien kehys ja hybridivaikuttamisen kompleksisuuden kehys. Jokaisesta kehyksestä löytyi yhteneväisyyksiä Bertolinin ja muiden (2023) luoman mallin vaiheiden kanssa. Tämän vertailun jälkeen journalismin rooliksi hybridivaikuttamiseen vastaamisessa tulkittiin seuraavaa. Reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehyksessä journalismin rooli näkyy vastatoimien legitimaation rakentamisessa sekä mielikuvan luomisessa vahvasta resilienssistä ja valmiustasosta. Kansainvälisen yhteistyön sekä toimien kehyksessä puolestaan journalismilla voidaan vahvistaa kansainvälistä tukea vastatoimille sekä luoda yhteistä pelotetta kumppaneiden kanssa. Hybridivaikuttamisen kompleksisuuden kehys kuitenkin osoittaa, että journalismilla rakennetaan ennen kaikkea merkityksiä, jotka voivat vaikuttaa vastatoimien ja syyllisyyden osoittamisen tulkintoihin. Media toimii myös vallan vahtikoirana esittämällä kritiikkiä ja arvioimalla toimia.

AVAINSANAT: hybridivaikuttaminen, varjolaivasto, hybridivaikuttamisen vastatoimet, viranomaistoiminta, Eagle S, hybridivaikuttaminen journalismissa

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Tavoite	8
1.2	Aineisto	11
1.3	Menetelmä	12
2	Hybridivaikuttaminen ja media turvallisuusympäristössä	15
2.1	Muuttunut toimintaympäristö	16
2.1.1	Turvallisuushkat ja hybridivaikuttaminen	17
2.1.2	Venäjän hybridivaikuttaminen	21
2.2	Journalismin rooli yhteiskunnassa ja hybridivaikuttamisessa	24
2.3	Journalismi osana strategista viestintää kriiseissä	27
3	Kehystäminen ja hybridiuhkiin vastaaminen	31
3.1	Kehystäminen mediassa	31
3.2	Hybridivaikuttamisen vastatoimien malli	35
3.2.1	Valmisteluvaihe	37
3.2.2	Havaitsemis- ja attribuutiovaihe	39
3.2.3	Päätöksentekovaihe	40
3.2.4	Toteutusvaihe	42
3.2.5	Arviointivaihe	43
4	Hybridivaikuttamiseen vastaaminen mediassa	45
4.1	Hybridivaikuttamiseen vastaamisen kehykset	45
4.1.1	Reagoiva viranomaistoiminta ja strateginen viestintä	47
4.1.2	Kansainvälinen yhteistyö sekä toimet	52
4.1.3	Hybridivaikuttamisen kompleksisuus	55
4.2	Kehykset suhteessa hybridivaikuttamisen vastatoimien malliin	61
4.2.1	Hybridivaikuttamisen vastatoimet viranomaistoiminnan ja viestinnän näkökulmasta	62
4.2.2	Hybridivaikuttamisen vastatoimet kansainvälisen yhteistyön näkökulmasta	66

4.2.3 Hybridivaikuttamisen vastatoimet ilmiön kompleksisuuden näkökulmasta	68
5 Päätäntö	72
Lähteet	77
Aineistoluettelo	84

Kuvat

Kuva 1. Hybridivaikuttamisen vastatoimien malli	36
Kuva 2. Poliisi ja Rajavartiolaitos Eagle S -laivan kannella	51
Kuva 3. Naton pääsihteeri Mark Rutte päättäväinen katse kasvoillaan	54
Kuva 4. Presidentti Stubb hybridivaikuttamisen kompleksisuuden edessä	59

1 Johdanto

Viime vuosina on esiintynyt useita hybridivaikuttamiseksi tulkittuja tapauksia, joita myös suomalainen media on nostanut esiin. Weissmannin ja Nilssonin (2024, s. 1) mukaan hybridivaikuttamista on ilmennyt esimerkiksi Venäjän puuttuessa Yhdysvaltain 2016 vuoden ja Ranskan 2017 vuoden vaaleihin. Suomessa hybridivaikuttamiseksi on puolestaan tulkittu esimerkiksi itärajalta vuonna 2023 alkanut niin kutsuttu välineellistetty maahantulo, jolla viitataan sen tapahtuvan vieraan valtion vaikutuksesta (Sisäministeriö, 2023a). Tämän lisäksi esimerkiksi Itämerellä on tapahtunut monia eri laivojen aiheuttamia kaapeli- ja putkirikkoja (ks. esim. Salmela ja muut, 2024; STT, 2024). Useiden putkirikkojen ei uskota olevan pelkästään vahinkoja, vaan niissä on epäilty hybridivaikuttamista. Näitä kaikkia tapauksia yhdistää se, että niiden tahallisuutta tai toimijoita voi olla vaikea osoittaa yksiselitteisesti. Tämä epävarmuus on olennainen osa hybridivaikuttamista.

Lyhyesti määriteltynä hybridivaikuttamisella tarkoitetaan toimintaa, jossa hyödynnetään eri keinoja sekä valitun kohteen heikkouksia pyrittäessä saavuttamaan omat tavoitteet (Sanastokeskus TSK, 2017, s. 101). Sillä pyritään siis vahingoittamaan tai horjuttamaan kohteen toimintakykyä ja päätöksentekoa. Tämä on olennaista, sillä länsimaiden tärkeimmät huolenaiheet liittyvät Weissmannin ja Nilssonin (2024, s. 1) mukaan hybridi-mäisiin vallan- ja vaikuttamisen keinoihin eli näiden eri keinojen yhtäaikaiseen hyödyntämiseen. Harmaalla alueella toimivaan hybridivaikuttamiseen voi myös olla vaikea vastata, sillä sen toimijat ja tarkoitusperät ovat usein epäselviä. Tämä vastatoimien vaikeus on ollut huomattavissa muun muassa putkirikkojen kohdalla.

Itämerellä lisääntyneisiin kaapeli- ja putkirikkoihin halutaan puuttua entistä paremmin. Useissa tapauksissa on esitetty epäilyjä hybridivaikuttamisesta, mutta selkeitä todisteita tai oikeudellisia ratkaisuja ei ole aiemmissa tapauksissa syntynyt. Erilaisena tapauksena joukosta nousee esiin kuitenkin Eagle S -nimisen laivan tapaus vuoden 2024 joulukuulta. Tuona joulupäivänä Suomen ja Viron välisessä Estlink 2 kaapelissa havaittiin häiriö. Rajavartiolaitos oli huomannut epäilyttävää toimintaa kaapelin lähettyvillä kulkeneen Eagle

S -nimisen laivan käyttäytymisessä. Viranomaiset alkoivat toimiin ja laiva ohjattiin Suomen aluevesille sekä satamaan tutkintaan. Tapauksena tämä eroaa aiemmista Itämeren kaapeleita koskevista hybridivaikuttamistapauksista sekä epäilyistä siinä, että siihen vastattiin heti ja laiva otettiin tutkintaan ennen kuin se ehti jatkaa matkaansa kauemmas (ks. muista tapauksista esim. Codreanu, 2025).

Eriyistä tässä tapauksessa on siis se, että sitä päästiin tutkimaan heti mahdollisten vahingonaiheuttajien vastuuseen saattamiseksi. Hybridivaikuttamiseen on usein vaikeaa vastata, sillä sen tarkoituksena on olla nimenomaan hyvin epämääräistä ja vaikeasti havaittavaa sekä kiinni otettavaa. Attribuutio eli syyllisen osoittaminen on myös usein hankalaa (Giannopoulos ja muut, 2021, s. 5). The Hague Centre for Strategic Studies (HCSS) on julkaissut Bertolinin ja muiden (2023) artikkelin, jossa esitellään hybridiuhkien vastainen malli. Se auttaa toimijoita varautumaan sekä toimimaan ja vastaamaan hybridivaikuttamiseen. Tämä malli tarjoaa hyvän vertauskohdan tarkastella Eagle S -laivan aiheuttamaa putkirikkoa sekä sen uutisointia mediassa.

Media voi omalta osaltaan vaikuttaa siihen, millainen kuva Eagle S -laivan tapauksesta sekä siinä käytetyistä vastatoimista syntyy, koska sillä on suuri rooli julkisessa keskustelussa sekä asioiden esiin tuomisessa. Matikainen ja muut (2020, s. 46) huomauttavat, että median vallan yksi ehkä tunnistetuimmista ilmenemismuodoista on sen vaikutuskyky yleisön ajatteluun ja mielipiteiden muodostumiseen. Käsitksemme yhteiskunnallisista ilmiöistä ja asioista muotoutuvat heidän mukaansa paljon median välittämien sisältöjen välityksellä. Tämän takia ei siis ole yhdentekevää, miten media käsittelee asioita sekä esittää hybridivaikuttamisyritystä vastaan käytettyjä toimia.

Niemen ja Perälän (2018, s. 151) mukaan yhtenä journalismin tehtävänä on myös tarjota areena yhteiskunnalliselle keskustelulle. Tässä median valta on näkyvissä siinä, että se voi valita ja vaikuttaa niihin ääniin, jotka pääsevät kuuluviin, keskusteluaiheiden tarjontaan sekä erilaisten kysymysten kehystämiseen. Journalismin on ajateltu olevan myös tulkitsija ja selittäjä, joka kertoo maailman tapahtumista (Seppänen & Väliverronen,

2024, Luku 2). Journalistit valitsevat kaikista maailman tapahtumista ne aiheet, mistä kirjoittavat, minkä jälkeen he tarkistavat, taustoittavat ja tulkitsevat ne. Seppänen ja Väli-verronen nostavatkin esiin, että olisi vaikea ymmärtää ja pysyä mukana maailman tapahtumissa ilman journalismia. Eagle S -laivan tapaus avautuu yleisölle siis pitkälti median uutisoinnissa. Hybridivaikuttamiseen liittyvän epävarmuuden ja tulkinnanvaraisuuden takia media toimii keskeisenä tilana merkitysten muodostumiselle sekä vastatoimien oikeutuksen rakentamiselle.

1.1 Tavoite

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, mikä on journalismin rooli hybridivaikuttamiseen vastaamisessa. Tavoitteeseen vastataan seuraavien kysymysten avulla:

1. Millaisia kehyksiä hybridiuhkiin vastaamisesta esiintyy kansallisen median journalistisissa sisällöissä?
2. Miten näissä kehyksissä ilmenee hybridivaikuttamisen vastatoimien mallin vaihteita?

Tutkimuksen kohteena on Eagle S -laivan aiheuttama tapaus joulupäivänä 25. joulukuuta vuonna 2024. Aiheesta kirjoitettuja uutisia tarkastellaan kehysanalyysin avulla. Seppäsen ja Väli-verronen (2024, Luku 6) mukaan viestinnän tutkimuksessa kehystämällä tarkoitetaan prosessia, jossa valintojen ja muokkauksen kautta rakennetaan mediaesityksiä. Kehystäminen on heidän mukaansa esimerkki median vallasta määritellä ja muokata julkisen keskustelun aiheita. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen vastataan tarkastelemalla, mitä kehystämisen keinoja artikkeleissa käytetään. Löydettyjen keinojen pohjalta muodostetaan tämän jälkeen laajemmat aineistosta esiin nousseet kehykset.

Toiseen tutkimuskysymykseen vastataan puolestaan vertaamalla, ilmeneekö löydettyissä kehyksissä Bertolinin ja muiden (2023) luoman mallin mukaisia vaihteita ja vastatoimia hybridivaikuttamiseen vastaamisessa. Tässä tutkimuksessa sen nimeksi on suomennettu hybridivaikuttamisen vastatoimien malli (eng. The Counter-Hybrid Response

Framework). Sen suomennoksessa käytetään viitekehyksen (framework) sijaan sanaa malli erottamaan se kehysanalyysin kehyksistä. Bertolinin ja muiden (2023) malli hybridivaikuttamiseen vastaamisesta pitää sisällään viisi vaihetta sekä kymmenen osiota. Näiden avulla mallissa pureudutaan siihen, mitä toimia voidaan tehdä hybridivaikuttamisen estämiseksi ja toisaalta siihen vastaamiseksi. Bertolinin ja muiden malli valittiin vertailukohteeksi, sillä se tarjoaa selkeän ja yksityiskohtaisen mallin, jonka avulla pystytään kehittämään toimia hybridivaikuttamiseen vastaamiseen. Sen selkeän rakenteen avulla on helppo vertailla eri vaiheiden sisältöä aineistosta löytyviin kehyksiin.

Aiempaa hybridivaikuttamiseen vastaamiseen liittyvää tutkimusta on tehnyt muun muassa Wigell (2021), jonka mukaan demokratiilla itsellään on pelotevaikutusta, jota voidaan käyttää hyväksi autoritaaristen hallintojen pelotteluun sekä vastauksena hybridivaikuttamiseen. Hän näkee, että demokratioiden arvoja, kuten avoimuutta ja kansalaisyhteiskunnan aktivismia, voidaan käyttää vastatoimina hybridivaikuttamiseen. Median osalta hän nostaa esiin sen, kuinka avoimen mediaympäristön vahtikoiran rooli mahdollistaa kansalaisaktiivisuuden paljastamalla hybridivaikuttamisen muotoja. Tutkiva journalismi on Wigellin mukaan hyvä esimerkki, joka muun muassa auttoi ratkaisemaan Salisburyyn myrkytystapauksen, jossa myrkytyksen kohteeksi joutui entinen venäläinen sotilastiedustelija.

Hybridivaikuttamiseen vastaamiseen liittyvää tutkimusta on tehnyt myös Kim Wijnja (2022), jonka tutkimus pyrkii selittämään eroja kansallisten lähestymistapojen välillä hybridiuhkien torjumiseksi. Tarkasteltavina maina hän käyttää Suomea, Saksaa ja Alankomaita. Tutkimuksessa niitä tarkastellaan strategisen kulttuurin näkökulmasta, jolla viitataan pääasiassa turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan liittyviin kansallisesti jaettuihin arvoihin ja käytäntöihin (Wijnja, 2022, s.17–18). Tutkimuksen tuloksena selvisi, että maat toimivat suhteellisen samankaltaisesti lähestymistavoissaan hybridiuhkien havaitsemiseksi ja hybridihyökkäyksiin reagoimisessa. Eroja sen sijaan löytyi muun muassa siitä, miten turvallisuus on organisoitu, miten kriisinsietokykyä lisätään sekä vastustajien pelottamiseksi toteutettujen toimenpiteiden laajuuden suhteessa. Tutkimuksen mukaan

siis maiden erilaiset strategiset kulttuurit voivat selittää eroja turvallisuuden organisoinnissa sekä vastustajien pelottamiseksi toteutetuissa toimenpiteissä, mutta se ei selitä niitä yhteneväisyyksiä, mitä oli hybridiuhkien havaitsemisessa ja niihin reagoinnissa.

Median rooliin sekä hybridivaikuttamisen keinoina käytettäviin informaatiovaikuttamiseen ja disinformaatioon liittyen tutkimusta on tehnyt muun muassa Kekkonen (2025). Väitöskirjassaan hän tutkii Katalonian itsenäisyysliikkeen viestintää sekä sitä, onko sen käyttämät kehykset tai argumentit levinneet suomalaisen median teksteihin tahattomana informaatiovaikuttamisena. Tutkimuksen tuloksena on, että suomalainen media on toistanut usein kriitikittömästi Katalonian itsenäisyysliikkeen viestejä, minkä Kekkonen näkee tahattomana informaatiovaikuttamisena. Tutkimuksessa päädytään näin siihen, että suomalainen media ei ole immuuni informaatiovaikuttamiselle tai disinformaatiolle.

Niskasen (2025) tutkimus ”Valtioneuvosto, kansalaisluottamus ja media koronakriisin hallinnassa” avaa puolestaan kriisinhallinnan merkitystä. Suomalaista kriisinhallintaa kuvaa muun muassa ennalta olemassa olleen luottamuksen kulttuuri. Kriisinhallinnan perustana toimii vahva luottamus niin kansalaisten, valtioneuvoston kuin median kesken. Neljännessä osatutkimuksessa hän käsitteli tarkemmin median roolia kriisinhallinnassa, jossa se voi muun muassa haastaa tai tukea eri yhteiskunnan toimijoiden tekoja tai toimintaa kriisitilanteissa. Näin media voi ohjata ihmisiä oikeanlaiseen toimintaan kriisitilanteiden aikana, mikä nähdään yhtenä sen rooleista. Media toimii myös kriisitilanteissa Niskasen mukaan keskeisenä kanavana tiedon ja ohjeiden levittämisessä.

Hybridivaikuttamiseen vastaamista on siis tutkittu monella eri tavalla ja vastaukset siihen, miten tähän tulisi vastata ovat yhtä monipuolisia. Median ja journalismin roolia hybridivaikuttamisessa on puolestaan tutkittu lähinnä siihen kuuluvan informaatiovaikuttamisen tai disinformaation näkökulmista. Journalismin roolin ymmärtämistä voidaan tarkastella myös hybridivaikuttamiseen vastaamista lähelle tulevan kriisinhallinnan kautta. Selkeästä ja yksityiskohtaisesta rakenteesta huolimatta median ja journalismin rooli

hybridivaikuttamiseen vastaamisessa jäävät hyvin pieneen osaan myös Bertolinin ja muiden (2023) mallissa. Siinä asiaa tarkastellaan lähinnä strategisen viestinnän näkökulmasta, joka nähdään tärkeänä osana kaikkia mallin vaiheita. Median tai journalismin roolia ei kuitenkaan käsitellä erikseen ja näin se jää mallissa tunnistamatta. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on paikata tätä aiemmassa tutkimuksessa sekä käytetyssä Bertolinin ja muiden (2023) mallissa olevaa aukkoa ja tuoda esiin journalismin vaikutus hybridivaikuttamisella toteutettuihin toimiin vastatessa.

1.2 Aineisto

Tutkimuksen aineisto koostuu Helsingin Sanomien ja Ylen mediateksteistä, jotka käsittelevät Eagle S -laivan tapausta. Nämä uutismediat valittiin tutkimukseen, sillä ne edustavat valtakunnan medioita. Aineisto kerättiin kummankin uutismedian verkkosivuilta hakutoiminnolla. Haut tehtiin sanoilla Eagle S sekä Estlink 2, jolloin aineiston kooksi muodostui 226 artikkelia. Aineistosta 78 kpl on Helsingin Sanomista ja loput 148 kpl puolestaan Yleltä. Hakutuloksista ei eroteltu eri juttutyyppejä eli joukossa on uutisten lisäksi muun muassa pääkirjoituksia, kommentteja sekä analyysyjä. Aineiston keruu suoritettiin kesän 2025 aikana ja siihen otettiin mukaan kaikki mediatekstit joulukuusta elokuun loppuun saakka.

Valituista lehdistä Yle edustaa julkisen palvelun mediaa ja Helsingin Sanomat puolestaan kaupallista mediaa, minkä takia ne ovat rooleiltaan ja rahoitusmuodoiltaan erilaisia. Niemi ja Perälä (2018, s. 153) toteavat Ylen roolin olevan erityinen Suomen mediakentässä, sillä se on julkisen palvelun yleisradioyhtiö, jonka ohjelmia seurataan laajasti. Se on siis valtion omistama ja julkisella rahalla toimiva mediatalo. Tämän takia Niemi ja Perälä (2018, s. 153) huomauttavat, että sillä on erilaisia velvollisuuksia, kuten velvollisuus informoida kansalaisia. Julkisen rahoituksen takia sen toimintaan vaikuttavat myös heidän mukaansa erilaiset intressit, minkä lisäksi se joutuu kamppailemaan poliittisten paineiden alla. He myös kuvailevat Ylen olevan ns. laatumedia. Matikaisen ja muiden (2020, s. 19) tekemässä tutkimuksessa valtakunnallisista medioista juuri Yleen luotettiin kaikista eniten.

Helsingin Sanomat on puolestaan Pohjoismaiden suurin sanomalehti, jota julkaisee Sanoma Media Finland Oy (Sanoma, n.d.). Wiio (2006, s. 22) toteaa sen vaikuttavan kaikkein voimakkaimmin yhteiskunnallisen agendan muotoutumiseen. Sitä luetaan hänen mukaansa ympäri Suomea, minkä lisäksi muut mediat käyttävät sitä ajoittain tietolähteenään. Näin Helsingin Sanomien vaikutus ylittää Wiion mukaan sen välitöntä vaikutusta kauemmaksi. Helsingin Sanomilla on siis valtaa määritellä mikä on tai ei ole tärkeää yhteiskunnassa ja politiikassa. Tämän lisäksi se voi määritellä, miten näihin asioihin tulisi suhtautua.

1.3 Menetelmä

Tutkimuksen tavoitteeseen ja tutkimuskysymyksiin vastataan analysoimalla aineistoa kehysanalyysin avulla. Analyysi tehdään abduktiivisena eli teoriaohjaavana kehysanalyysinä. Tuomi ja Sarajärvi (2018, s. 122–133) kertovat kirjassaan induktiivisen, deduktiivisen ja abduktiivisen analyysin eroista. Induktiivinen eli aineistolähtöinen analyysi lähtee nimensä mukaisesti aineistosta. Deduktiivisessä eli teorialähtöisessä analyysissä tutkimuksen analyysiä ohjaa puolestaan jokin ennalta valittu teoria. Siinä siis aineisto luokitellaan ja analysoidaan perustuen aikaisempiin teorioihin tai käsitejärjestelmiin. Tässä tutkimuksessa käytettävä abduktiivinen eli teoriaohjaava analyysi on ikään kuin näiden kahden edellisen sekoitus. Se etenee aineistolähtöisen analyysin tavoin aineiston ehdoilla. Tutkimuksen empiirinen aineisto liitetään kuitenkin myös teoreettisiin käsitteisiin. Teoriaohjaava analyysi sopii tähän tutkimukseen, sillä aineistolle haluttiin antaa tarpeeksi tilaa, jotta sieltä voi nousta esiin teoriaan liittymättömiäkin asioita. Tiukka pelkkää teoriaa seuraava analyysi saattaa jättää joitakin olennaisia asioita tutkimuksen ulkopuolelle.

Kehysanalyysi ja etenkin kehyksen käsite sopii Karvosen (2000, s.78) mukaan hyvin perustyökaluksi mediatutkimukseen sekä lähtökohdaksi hahmottamaan journalistista maailmaa. Kehyksen käsite liittyy hänen mukaansa muun muassa siihen, kuinka tekstejä muodostaessaan toimittajat joutuvat organisoimaan suurta määrää informaatiota sovitamalla ne rutiininomaisesti erilaisiin kehyksiin. Myös Väliaverron (1996, s. 108) tuo

esiin, kuinka kehystämisen avulla mediat pystyvät jäsentämään tiettyjä tapahtumia sekä laajempia ilmiöitä selkeiksi ja helposti ymmärrettäviksi kokonaisuuksiksi. Valituilla kehyksillä on väliä, sillä Välvirronen (1996, s. 107) mukaan mediat ovat yhtenä toimijana vaikuttamassa siihen, mitkä näkökulmat ja aiheet nousevat esiin julkisuudessa.

Kehyksen käsite on peräisin sosiologi Ervin Goffmanilta (1974), joka on myös kehittänyt kehysanalyysiä (Välvirronen, 1996, s. 107). Horsti (2005, s. 48) tiivistää kehysten määrittelyn kognitiiviseksi tulkintakehikoksi, jonka avulla voidaan jäsentää ja järjestää omaa kokemusmaailmaa. Välvirronen (1996, s. 107) jatkaa kehysten käsitteen tarkoittavan Goffmanin mukaan tulkintakehystä, joka vaikuttaa asioiden ja tapahtumien havainnointiin, tunnistamiseen ja nimeämiseen. Goffmannin (1974, s. 8) ajatuksena olikin, että ihmiset pyrkivät eri vihjeiden kautta ymmärtämään ja määrittelemään, mitä meneillään olevassa tilanteessa tapahtuu. Vihjeet ja merkit auttavat tunnistamaan oikean tulkintakehyksen eli tilanteen luonteen (Rönkä, 2011, s. 24).

Kehystämisessä valitaan ja esitetään Entmanin (1993, s. 52) mukaan tiettyjä osia todellisuudesta siten, että ne ohjaavat ongelman määrittelyä, syy–seuraussuhteiden tulkintaa, moraalista arviointia sekä ratkaisuvaihtoehtojen esittämistä. Tekstissä kehukset esiintyvät hänen mukaansa tiettyjen avainsanojen, vakiintuneiden ilmaisujen, stereotyyppisten kuvien ja tiedonlähteiden esiintymisenä tai puuttumisena sekä sellaisten lauseiden kautta, jotka kokoavat yhteen temaattisesti toisiaan vahvistavia faktoja tai arvioita. Gamson ja Lasch (1980, s. 4–6) erottavat toisistaan kehystämisvälineet sekä järkeilyvälineet, joiden avulla voidaan jakaa ja jäsentää aineistoa kehysanalyysia tehtäessä (ks. myös Gamson & Modigliani, 1989). Kehystämisvälineitä ovat heidän mukaansa metaforat, esimerkit, iskulauseet, kuvaelmat sekä visuaaliset kuvat. Vehkalahden (2016, s. 99) mukaan kehystämisvälineillä tarkoitetaan tapoja, joilla kuvataan jotakin tapahtumaa tai teemaa. Järkeilyvälineillä tarkoitetaan hänen mukaansa puolestaan niitä keinoja, joilla selitetään ja perustellaan asioita. Järkeilyvälineitä ovat hänen mukaansa pohdinta asian syistä ja taustoista, moraalisten periaatteiden miettiminen sekä asian seurausten ja ratkaisujen

huomioon ottaminen. Näiden pohjalta tutkimukseen on rakennettu taulukko, johon on kerätty niin kehystämisen- kuin järjestyvälineet.

Kehystämällä on myös suuri vaikutus yleisön mielipiteenmuodostuksessa, kuten Entman (1993, s. 54) tuo esiin. Hänen mukaansa kehys vaikuttaa siihen, miten ihmiset huomaavat, arvioivat ja määrittävät ongelmia sekä millaisia mielipiteitä heillä on ongelman ratkaisemisesta. Tämä osoittaa yhden puolen journalismin ja kehystämisen vallasta, jossa uutisteksteihin valituilla kehyksillä pystytään vaikuttamaan ihmisten mielipiteisiin asioista. Entman (1993, s. 54) kuitenkin huomauttaa, että vaikka kehys vaikuttaa samalla tavalla suureen osaan yleisöstä, ei se kuitenkaan todennäköisesti universaalesti vaikuta kaikkiin.

2 Hybridivaikuttaminen ja media turvallisuusympäristössä

Globaali toimintaympäristö muuttuu nopeasti, on vaikeasti ennakoitavissa ja sitä kuvaa muun muassa monipuolistuvat turvallisuusuhkat, kuten vuoden 2024 Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspolitiikan selonteossa todetaan (Valtioneuvosto, 2024, s. 8). Yhtenä uhkana turvallisuusympäristölle voidaan nähdä hybridivaikuttaminen sekä -uhkat. Suomen todetaan esimerkiksi valmistautuvan laaja-alaisen hybridivaikuttamisen kohteeksi joutumiseen sen jälkeen, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan (Valtioneuvosto, 2022, s. 29). Tähän muuttuneeseen toimintaympäristöön perehdytään enemmän seuraavassa aluvussa, joka toimii johdatteluna aiheeseen.

Hybridivaikuttaminen on keskeinen käsite tässä tutkimuksessa, mutta se ei ole ainoa hybridi-alkuinen sana, jota käytetään kuvaamaan tämän kaltaista toimintaa. Luvussa 2.2. esitellään tarkemmin eri hybridikäsitteistöä, jonka jälkeen seuraavassa luvussa siirrytään tarkastelemaan lähemmin Venäjän toteuttamaa hybridivaikuttamista. Varjolaivaston käyttäminen kaapeleiden katkaisuun ei ole ainoa Venäjän käyttämä hybridivaikuttamisen keino, vaan niitä löytyy useampia erilaisia. Monia näistä keinoista on käytetty esimerkiksi Ukrainaa, mutta myös muita valtioita vastaan.

Toimintaympäristön, hybridikäsitteiden ja Venäjän harjoittaman hybridivaikuttamisen jälkeen käsitellään median ja journalismin roolia yhteiskunnassa. Media nähdään usein vallanvahtikoirana ja journalismin tehtävänä puolestaan nähdään olevan valvoa, mitä yhteiskunnassa tapahtuu sekä toisaalta informoida kansalaisia (Seppänen & Väliverronen, 2024, Luku 2). Hybridivaikuttamisen yhteydessä median ja journalismin roolina voidaan nähdä olevan esimerkiksi informaatiovaikuttamiseen vastaaminen. Journalismilla on olennainen rooli myös kriisiviestinnässä, minkä lisäksi strateginen viestintä voidaan nähdä osana hybridiuhkiin vastaamista. Näitä käsitellään luvun kaksi viimeisessä aluvussa.

2.1 Muuttunut toimintaympäristö

Valtioneuvosto julkaisee tietyin väliajoin selonteon Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisesta toimintaympäristöstä. Tällainen selonteko julkaistiin myös vuonna 2024 nimellä ”Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko”. Selonteossa todetaan, että globaali toimintaympäristö on nopeasti muuttuva sekä vaikeasti ennakoitava (Valtioneuvosto, 2024, s. 8–9). Tätä toimintaympäristöä leimaavat ja kuvaavat muun muassa monipuolistuneet turvallisuusuhkat, kasvanut strateginen kilpailu sekä vastakkainasettelu ja ilmastonmuutos. Näiden lisäksi selonteossa nostetaan esiin, että tyypillistä on myös teknologian ja taloussuhteiden liittyminen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan.

Tämän lisäksi myös esimerkiksi Sitra on julkaissut ennakointikatsauksen kansainvälisen turvallisuusympäristön murroksesta (Mäkelä ja muut, 2025). Tässä tuodaan esiin viisi kehityskulkua, jotka suuremmassa mittakaavassa vaikuttavat turvallisuusympäristön murrokseen. Nämä ovat kansainvälisen järjestelmän mureneminen, teknologian kietoutuminen turvallisuuteen, talouden valtapolitiikan korostuminen, turvattomuutta lietsovat ilmastokriisit sekä yhteiskunnallisen liiman rakoileminen. Nämä ovat linjassa Valtioneuvoston selonteon (Valtioneuvosto, 2024) kuvaukseen globaalista toimintaympäristöstä sekä osoittavat hyvin sitä muutosta, joka koskee turvallisuusympäristöämme.

Valtioneuvoston selonteossa (2024, s. 10) ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristöä kuvataan myös Venäjän aiheuttamien uhkien näkökulmasta. Siinä tuodaan esiin, kuinka koko Euroopan alueella on jouduttu Venäjän vihamielisten hybridi- ja sabotaasitoimien kohteiksi. Myös Suomeen kohdistuvan hybridivaikuttamisen kuvataan kasvaneen, kuten esimerkiksi hybridihyökkäyksenä käytetty ns. välineellistetty maahantulo Suomen itärajalta osoittaa. Selonteossa todetaan Suomeen kohdistuvan hybridivaikuttamisen todennäköisesti jatkuvan ja kehittyvän sekä vaihtelevan niin intensiteettinsä kuin keinovalikoimiensa puolesta. Jatkuvan ja muuttuvan hybridivaikuttamisen takia siihen vastaamisesta tulee siis entistäkin tärkeämpää.

Seuraavissa alaluvuissa käsitellään ensin turvallisuusuhkia sekä hybridivaikuttamista tarkemmin. Tämän lisäksi esitellään joukko muita hybridivaikuttamista lähellä olevia käsitteitä. Tämän jälkeen seuraavassa luvussa paneudutaan tarkemmin Venäjän harjoittamaan hybridivaikuttamiseen. Sitä käsitellään erityisesti Ukrainassa käytettyjen esimerkkien avulla.

2.1.1 Turvallisuusuhkat ja hybridivaikuttaminen

Turvallisuusuhkia on monenlaisia, joita kokoaa yhteen hyvin Sisäministeriön (2023b) Kansallinen riskiarvio. Uhkina nähdään olevan muun muassa informaatiovaikuttaminen, painostus poliittisesti, taloudellisesti tai sotilaallisesti, terrorismi, julkisen talouden tai rahoitusjärjestelmän häiriö sekä energia- ja elintarvikehuollon häiriöt. Näitä kaikkia voidaan käyttää hybridivaikuttamisen keinoina niitä yhdistellen. Hybridivaikuttamista käsitteenä on määritelty usealla eri tavalla, minkä lisäksi on joukko muitakin hybridi-alkuisia käsitteitä. Näitä ovat esimerkiksi hybridisodankäynti, hybridihäirintä, hybridioperaatio sekä hybridiuhkat. Ennen hybridivaikuttamisen käsitteen esittelyä käydään läpi hybridisodankäynnin käsitettä, sillä sen nähdään yleensä aloittaneen keskustelun ja kehityksen myös myöhemmin tulleille muille hybridikäsitteille.

Hoffman nähdään usein hybridisodankäynnin käsitteen isänä (Giannopoulos ja muut, 2021, s. 9). Hoffmanin (2007, s. 14) mukaan hybridisodankäynti pitää sisällään monia erilaisia sodankäynnin muotoja, kuten perinteiset kyvykkyydet, epäsäännölliset taktiikat ja muodostelmat, terroriteot, mielivaltaisen väkivallan ja pakottamisen sekä rikollisuuden. Hoffmanin (2007, s. 8) mukaan sodissa on ollut sekä säännöllisiä että epäsäännöllisiä elementtejä, mutta useimmissa konflikteissa nämä osat ovat kuitenkin esiintyneet eri toimialueilla. Hybridisodassa ne puolestaan sulautuvat yhteen ja toimivat samoilla toimialueilla. Hoffman näki siis sodankäynnin olevan muutoksessa. Mikkola ja muut (2018, s. 9) huomauttavat myös käsitteen saamasta kritiikistä siitä, että se ei sinällään tuo mitään uutta mukanaan. Tämän lisäksi heidän mukaansa on kritisoitu sitä, että käsite on liian laava eikä se sovi strategisen analyysin välineeksi.

Hybridivaikuttamista pidetään puolestaan hybridisodankäyntiä neutraalimpana käsitteenä, sillä se pitää sisällään myös ei-sotilaallisen, piilotetun vaikuttamisen (Mikkola ja muut, 2018, s. 9, 24). Cederbergin ja muiden (2017, s. 4) mukaan ollakseen hybridivaikuttamista tarvitaan kaksi tai useampia toimintoja, jotka toteutetaan koordinoitusti hybriditoimijoiden agendan edistämiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Hybridivaikuttamisessa toimintaa voidaan toteuttaa heidän mukaansa lyhyellä tai pidemmällä aikavälillä, ja sen intensiteetti sopeutetaan tarpeen ja kohteen mukaan. Myös Sanastokeskus TSK:n (2017, s. 101) määritelmän mukaan hybridivaikuttaminen on toimintaa, jossa pyritään erilaisia keinoja hyödyntäen sekä kohteen heikkouksia käyttäen saavuttamaan omat tavoitteet. Hybridivaikuttamisen keinoja on monia, joita ovat esimerkiksi taloudelliset, poliittiset ja sotilaalliset keinot.

Mikkola ja muut (2018, s. 24) tuovat esiin, että hybridivaikuttamisen käsitteellä on suurempi rooli julkisessa keskustelussa kuin hybridisodankäynnillä. Hybridivaikuttamisen käsitettä näytetään käytettävän myös osittain ainakin eurooppalaisessa kontekstissa. Esimerkiksi Slovakian eri vuosien kansallisessa puolustusstrategiassa sekä sotilasstrategiassa (Prochazka ja muut, 2023, s. 66–67) hybridivaikuttaminen nähdään vakavana uhkana, minkä lisäksi myös Espanjan kansallisessa turvallisuusstrategiassa (Arcos, 2020, s. 250) viitataan hybridivaikuttamiseen. Hoffmanin (2007) hybridisodankäynnin käsite on puolestaan kotoisin yhdysvaltalaisesta sotatutkimuksesta.

Termejä vaikuttaminen ja häirintä käytetään myös usein synonyymeinä, mutta Divišován ja muiden (2023, s. 176) mukaan Hybrid CoE on vuonna 2022 kuitenkin määritellyt niiden eron. Hybridivaikuttaminen on siinä nähty vihamielisinä toimina, jotka ovat kuitenkin siedettäviä, kun puolestaan hybridihäirintä on sietämätöntä vihamielistä toimintaa. Mikkola ja muut (2018, s. 9) määrittelevät hybridihäirinnän puolestaan synkronoiduksi toiminnaksi, jossa käytetään eri häirinnän muotoja tarkoituksena luoda jakolinjoja yhteiskuntien sisällä. Wigellin (2019, s. 262) määritelmä lisää tähän sen, että kyseessä on ei-sotilaalliset häirintäkeinot. Hybridivaikuttamisesta eroten hybridihäirintä tuo Mikkolan

ja muiden (2018, s. 9) mielestä esiin paremmin toiminnan sabotaasimaisen luonteen, sen pyrkimyksen hajottaa yhteisöjä sekä toimien aggressiivisen luonteen.

Hybridioperaatiot puolestaan käsittävät Wigellin ja muiden (2021, s. 16) mukaan kaikki hybridiuhkat, joiden ensisijaisena tavoitteena on saada toiminnallinen ja tarvittaessa refleksiivinen hallinta kohdevaltiosta. Hybridioperaatioita kutsutaan heidän mukaansa myös harmaan alueen taktiikoiksi, sillä niiden avulla tavoitteeseen pyritään pääsemään käyttämällä ei-sotilaallisia tai puolisotilaallisia keinoja yhdistelemällä. Mikkola ja muut (2018, s. 9, s. 114) esittävät, kuinka hybridioperaatioissa on tavoitteena kiertää vastustajan vahvuudet ja iskeä tiettyihin valittuihin heikkouksiin. Tavoitteena voi heidän mielestään olla esimerkiksi lamauttaa kohteena olevan maan elintärkeitä toimintoja. He myös huomauttavat siitä, kuinka globaali keskinäisriippuvuus on johtanut siihen, että on enemmän mahdollisuuksia toteuttaa hybridioperaatioita. Wigellin ja muiden mukaan (2021, s. 16–17) terminä se kattaa sodan lähellä olevat toimet, jotka jäävät kuitenkin juuri sodan kynnyksen alapuolelle. Tässä toimijat siis välttävät avointa sotilaallista voimankäyttöä sekä avointa konfliktia. Avoimen konfliktin kynnyksen ylittämistä estetään suunnittelemalla toimenpiteet siten, että ne säilyttävät tietyn kiistämisasteen. Hybridihäirinnän, -operaatioiden ja -sodankäynnin käsitteiden tarkkoja eroja käsitellään myös syvemmin Wigellin ja muiden (2021, s. 11–18) tutkimuksessa.

Hybridivaikuttamisesta poiketen hybridioperaatioissa ei aina kuitenkaan pyritä uskottavaan kiistettävyyteen. Cormac ja Aldrich (2018) toteavat, että kontekstista riippuen epäuskottava kiistettävyys voi olla hyödyllistä joissakin hybridioperaatioissa sen luoman epävarmuuden vuoksi. Tämä harmaa alue salassapidon ja paljastumisen välillä tuo viestinnällistä arvoa sekä antaa valtioille mahdollisuuden viestiä päättäväisyydestä, ilman tilanteen kärjistymistä sotilaalliseksi (Cormac & Aldrich, 2018, s. 488, s. 493). Esimerkiksi kylmän sodan aikana tällainen epäuskottava kiistettävyys tai ”avoin salaisuus” esti Cormacin ja Aldrichin (2018) mielestä eskalaatiota. Kaikilla osapuolilla oli halukkuus säilyttää illuusio salaisuudesta, jotta paineet eskalaatiosta vältettäisiin. Wigellin ja muiden (2021, s. 17) mukaan samaan aikaan pelotevaikutuksia voidaan tavoitella välittämällä

hienovaraisia viestejä kyvykkyyksien olemassaolosta ilman, että määritellään tarkasti mihin niitä käytetään. Tähän perustuu epäuskottavan kiistettävyyden pelotevaikutus. Sen vuoksi epäuskottavan kiistettävyyden tuoma epävarmuus on Wigellin ja muiden (2021, s. 17) mielestä suositumpaa kuin tiukka kiistettävyys. Kiistämällä syyllisyyden tai osallisuuden hybridioperaatioon menetetään siis kiistämättömyyden tuoma etu epävarmuudesta.

Hybridiuhkista käsitteenä ei ole yksimielisyyttä akateemisessa tai poliittisessa keskustelussa (Sadik, 2017, s. 3), minkä lisäksi sitä käytetään joskus kaiken kattavana ilmaisuna tai synonyymina muiden termien kanssa (Weissmann, 2021, s. 63). Etenkin termejä hybridiuhka sekä hybridisodankäynti käytetään Giannopoulosin ja muiden (2021, s. 9) mukaan usein synonyymeina. Kuten Weissmann (2021, s. 64) kuitenkin toteaa, tarjoaa Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskuksen eli lyhyemmin Hybrid CoE:n määritelmä hyvän lähtökohdan hybridiuhkien ymmärtämiseen. Hybrid CoE (n.d.) määrittelee hybridiuhkat kolmen keskeisen elementin avulla. Näistä ensimmäisen mukaan hybridiuhkat ovat koordinoitua ja synkronoitua toimintaa, joka kohdistuu tarkoituksella demokraattisten valtioiden ja instituutioiden systeemiin haavoittuvuuksiin monin eri keinoin. Toiseksi ne ovat toimintoja, jotka hyödyntävät havaitsemisen ja attribuution eli tekijyyden määrittelyn kynnyksiä sekä eri rajapintoja (sota-rauha, sisäinen-ulkoinen turvallisuus, paikallinen-valtio ja kansallinen-kansainvälinen). Ja kolmanneksi ne ovat toimintoja, joiden tarkoituksena on vaikuttaa erilaisiin päätöksentekomuotoihin paikallisella (alueellisella), valtion tai institutionaalisisella tasolla ja jotka on suunniteltu edistämään ja/tai täyttämään toimijan strategisia tavoitteita samalla heikentäen ja/tai vahingoittaen kohdetta.

Hybridiuhkia voidaan myös ymmärtää Joint Research Centre (JRC) sekä Hybrid CoE:n luoman analyttisen viitekehyksen avulla. Siinä hybridiuhkat määrittyvät neljän pilarin kautta (Giannopoulos ja muut, 2021, s.7). Nämä pilarit ovat a) toimijat, jotka käyttävät hybridimekanismeja, b) hybridikampanjan vaiheet, (c) käytetyt välineet sekä d) kohdealueet vihamielisen toimijan strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Giannopoulos ja muut (2021, s. 10) myös toteavat, että hybridiuhkan käsite on laaja ja se pitää sisällään

monenlaista toimintaa. Tällaista on esimerkiksi häirintä, vaikuttaminen, operaatiot, kampanjat sekä sodankäynti. Hybridiuhkat toimivat siis tavallaan kaikkia tässä käsiteltyjä hybridikäsitteitä yhdistävänä tekijänä, sillä ne voivat pitää sisällään mitä vain näistä toimista. Giannopoulos ja muut (2021, s. 9) käyttävätkin hybridiuhkan käsitettä eräänlaisena ”saateenvarjokäsitteenä”, jonka alaista toimintaa on esimerkiksi hybridisodankäynti. Tämän tutkimuksen kannalta on myös hyvä todeta, että tarkka ero eri käsitteiden välillä ei ole tarpeellista. Tarkastelun kohteena olevassa Eagle S -laivan tapauksessa uutisoinnin yhteydessä viitataan tai vähintään spekuloidaan tahallisesta teosta, oli se sitten hybridivaikuttamista, -operaatio, -häirintää tai osa hybridisodankäyntiä.

2.1.2 Venäjän hybridivaikuttaminen

Venäjä ei käytä hybridivaikuttamisessa sekä -sodankäynnissään apuna pelkästään varjo-laivastoa, vaan monia erilaisia keinoja. Kalnieten ja Pildegovičsin (2021, s. 25) mukaan Venäjän hybridisodankäynnin ja -vaikuttamisen tehokkuus johtuu sen kyvystä tunnistaa ja hyödyntää demokraattisille yhteiskunnillemme ominaisia haavoittuvuuksia. Elonheimo (2021, s. 116–117) puolestaan toteaa, että Venäjä pyrkii hybridisodankäynnillä hämärtämään sodankäynnin luonnetta sekä luomaan epäselvyyttä ja kaaosta päivittäiseen päätöksentekoon, politiikan muotoiluun ja yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin. Tämä hybridisodankäynnillä luotu harmaa alue haastaa hänen mukaansa tarkoituksella länsimaiden viranomaisia, sotilasjohtajia ja kansalaisia.

Shelest (2024, s. 18) toteaa, että Venäjän hybridivaikuttamista tutkittaessa etenkin Ukrainan tapaus on tärkeä, sillä se on toiminut koekenttänä Venäjän myöhemmin käyttämille menetelmille ja työkaluille myös muissa maissa. Vaikka Venäjän käyttämien keinojen painotus on vaihdellut, poliittinen ja informaatiovaikuttaminen ovat pysyneet Shelestin mukaan keskiössä jatkuvasti. Hän jatkaa, että Venäjä on käyttänyt Ukrainaa vastaan kaikkia pahantahtoisia vaikuttamismenetelmiä, joista yksi on politiikka. Mieli-
pidevaikuttajia sekä Venäjä-mielisiä poliitikkoja käytettiin muun muassa apuna tukemaan Venäjän poliittisia ja taloudellisia intressejä. Heidän käyttämisensä olikin pitkään Shelestin mukaan yksi keskeisistä painopisteistä, sillä sen avulla pystyttiin sekaantumaan Ukrainan

sisäiseen politiikkaan. Heitä on käytetty aktiivisesti esimerkiksi ohjaamaan poliittista keskustelua ja medianäkyvyyttä, pääsynä rajoitetun tiedon saamiseen sekä mahdollisuutena vaikuttaa päätöksentekoon.

Toinen keskeinen osa Venäjän hybrdivaikuttamista on informaatiovaikuttaminen. Kalniete ja Pildegovičs (2021, s. 25) toteavat, kuinka Venäjän tekemät disinformaatiokampanjat hyödyntävät avointen ja demokraattisten järjestelmien luontaisia haavoittuvuuksia, kuten sananvapautta, median vapautta ja markkinatalouden toimintaa. Informaatiovaikuttamista Venäjä on kohdistanut niin kotimaiseen yleisöön kuin kansainvälisesti muihin valtioihin, kuten Shelest (2024, s. 21–22) tuo esiin. Yhtenä vaarallisimpana vaikuttamisen tapana Ukrainan tapauksessa hän esittää venäläisten narratiivien levittämisen ukrainalaisten mielipidevaikuttajien, median ja poliittisten puolueiden välityksellä. Venäläiset mediat levittävät Venäjän näkemyksiä sodasta sekä pyrkivät heikentämään tukea Ukrainalle. Ukraina ei kuitenkaan ole ainoa tapaus, jossa tällaisia menetelmiä käytettiin. Trevertonin ja muiden (2018, s. 47) mukaan myös esimerkiksi Italiassa Venäjän viestit ovat saaneet näkyvyyttä ja sulautuneet osaksi valtapuolueen viestintää sosiaalisessa mediassa.

Ukrainan sodan tapauksessa Shelest (2024, s. 22) ottaa huomioon myös sen, kuinka kansainvälisellä medially oli usein kirjeenvaihtajansa Moskovassa. Tämän takia hän näkee, että etenkin alkuvaiheessa nämä toimittajat joutuivat venäläisen informaatiokuplan vaikutuksen alaisiksi. Venäjä myös sponsoroi hänen mukaansa Ukrainaa vastaan kirjoitettuja artikkeleita kansainvälisessä mediassa sekä vuosi väärää tietoa mediaan. Sosiaalisessa mediassa puolestaan levisivät trolli- ja bottitehtaiden kiistoja ja konflikteja provosoivat viestit, kuten Shelest toteaa. Sosiaalista mediaa voidaankin käyttää Trevertonin ja muiden mukaan (2018, s. 47) valtion oman median uutisten toistamiseen tai uuden sisällön levittämiseen valtion tukemia tilejä, botteja tai mainoksia hyödyntämällä. Tätä Venäjä teki heidän mukaansa myös esimerkiksi Yhdysvaltain vuoden 2016 presidentinvaaleissa.

Informaatiovaikuttamiseen kuuluvat väärät tai tarkistamattomat uutiset luovat myös merkittävän uhkan, kuten Shelest (2024, s. 22–23) tuo esiin. Oikeina uutismedioina esiintyvät verkkosivustot toimivat hänen mukaansa uudelleenjulkaisualustoina, joiden avulla voidaan luoda informaatiokuplia. Näitä tietoja levitetään sitten muilla vastaavilla sivuilla sekä sosiaalisessa mediassa, minkä seurauksena ne saattavat lopulta päätyä oikeisiin uutismedioihin. Myös Venäjän omat uutistoimistot olivat Wagnssonin ja muiden (2024) mukaan osa informaatiovaikuttamista ja disinformaation levittämistä. Tämän seurauksena he tuovat esiin, kuinka EU kielsi Venäjän valtion tukemien kanavien, kuten RT:n ja Sputnikin toiminnan EU:n alueella.

Hybridivaikuttamisen keinona voidaan käyttää myös diplomatiaa. Treverton ja muut (2018, s. 52) esittävät Venäjän hyödyntävän esimerkiksi kahden maan johtajan välisiä suoria diplomaattisia suhteita, kuten vaikka Putinin ja Kreikan Alexis Tsiprasin välistä suhdetta. Shelest (2024, s. 20–21) puolestaan kuvaa diplomatian hyödyntämistä siten, kuinka hybridisodankäynti ei ollut pelkästään Ukrainan sisäistä, vaan sitä käytiin sen ulkopuolellakin. Tavoitteena oli hänen mukaansa esimerkiksi vähentää kumppaneiden tukea, rakentaa perustelut kansainväliselle yhteisölle sekä mustamaalata Ukrainaa. Venäjä myös horjutti aktiivisesti luottamusta ja tukea Ukrainaa kohtaan niin poliittisesti kuin julkisesti. Diplomatian kanavaa Venäjä hyödynsi Shelestin mukaan esimerkiksi kansainvälisissä järjestöissä, joissa se muun muassa esti tai sabotoi ukrainamielisiä päätöksiä.

Muita Venäjän käyttämiä vaikuttamisen keinoja ovat Trevertonin ja muiden (2018, s. 53) mukaan muun muassa uskonto ja ortodoksinen kirkko. Esimerkiksi Kreikan ja Venäjän välillä ortodoksinen kirkko on ollut merkittävässä roolissa sillanrakentajana. Talouden ja energian vaikutuskeinoja voivat olla puolestaan heidän mukaansa esimerkiksi ulkoinen apu, talouspakotteet sekä lainattujen resurssien käyttäminen neuvotteluvaltiksi ulkomaisen hallituksen painostamisessa. Shelest (2024, s. 26–27) puolestaan nostaa esiin, kuinka kyberhyökkäyksistä on tullut tavamerkki Venäjän toimista Ukrainaa vastaan. Kyberalueella on hänen mukaansa merkittävä yhteys muihin aloihin, minkä takia sen alueella tapahtuva vahingollinen vaikuttaminen on tärkeä ottaa huomioon. Kybertoimilla voidaan

vaikuttaa esimerkiksi valtion palveluiden, rahoitusalan, sotilasvarustuksen, viestintäjärjestelmien sekä kriittisen infrastruktuurin toimintaan. Shelestin (2024, s. 26–27) mukaan Venäjä käyttää kybertaina usein lisäksi jo käynnissä olevaa muuta vaikuttamista tai vastauksena esimerkiksi pakotteisiin tai muihin päätöksiin, jotka ovat sille epämieluisia.

2.2 Journalismin rooli yhteiskunnassa ja hybridi vaikuttamisessa

Uutismedioilla on Suomessa vahva asema ja niiden toiminnalla yhteiskunnallinen hyväksyntä, minkä lisäksi ne voivat toimia suhteellisen itsenäisesti sekä riippumattomasti (Pöyhtäri, 2024, s. 258). Nämä voidaan nähdä keskeisinä edellytyksinä vapaan tiedonvälityksen toteutumiseksi, mikä on tärkeä osa demokratioita sekä hybridiuuhkiin vastaamista. Journalismia onkin usein kuvattu Seppäsen ja Väliverrosen (2024, Luku 2) mukaan valvanvahtikoirana eli muita yhteiskunnan instituutioita valvovana toimintana. Journalismin tehtävinä voidaan nähdä olevan heidän mukaansa muun muassa valvoa, mitä yhteiskunnassa tapahtuu sekä paljastaa näkymätöntä vallankäyttöä tai sen väärinkäyttöä. He lisäävät journalismin myös informoivan kansalaisia ja ylläpitävän sekä edistävän demokratiaa nostamalla esiin yhteiskunnallista keskustelua.

Journalismia ei kuitenkaan voida nähdä pelkästään tiedon välittäjänä. Väliverrosen (1996, s. 90) mukaan toimittajat tekevät uutisia eivätkä niinkään pelkästään välitä tai kerää niitä. Niemi ja Perälä (2018, s. 149) tuovat esiin myös yhteiskunnan ja journalismin välisen tiiviin vuorovaikutuksen sekä vaikutukset toisiinsa. Media ei heidän mukaansa pelkästään heijasta ja kerro maailman tapahtumista, vaan ne myös tuottavat tulkintoja siitä. Mediatekstit voivat vaikuttaa Niemen ja Perälän mukaan moniin asioihin, kuten käsitystemme vahvistamiseen tai horjuttamiseen, sekä erilaisiin mielipiteisiin niitä haastamalla tai oikeuttamalla. On myös syytä muistaa, että journalistien tekemät valinnat heijastavat niin alan käytäntöjä kuin myös yhteiskunnassa valitsevia arvoja. Myös Surdu ja muut (2021, s. 156) huomauttavat, että viestijöiden toimintaa ohjaa erilaiset säännöt ja normit, kuten journalistiset ohjeet, eurooppalaiset arvot tai mahdolliset kielteiset sosiaaliset vaikutukset.

Journalismin rooli ja merkitys yhteiskunnassa pohjautuu siihen, että sillä vaikutetaan ihmisten arkeen, mutta myös organisaatioiden ja instituutioiden toimintaan (Seppänen & Välvirronen, 2024, Luku 2). Journalismin ja median yhteiskunnallinen merkitys ei kuitenkaan rajoitu vain yhteen rooliin. Badham (2018) on esimerkiksi löytänyt medialle neljä eri roolia organisaation legitimaatioprosessissa. Näistä ensimmäinen on kanavana toimiminen, jossa media välittää melko passiivisena toimijana organisaatioiden viestejä. Toisena on fasilitaattorin rooli, jossa media tarjoaa alustan keskustelulle ja mahdollistaa ihmisten osallistumisen siihen. Kolmannessa, sovittelijan roolissa, media jäsentää kompleksisia ilmiöitä ja auttaa yleisöä muodostamaan kokonaiskuvaa. Neljännessä roolissa media nähdään poliittisena toimijana, joka toimii itsenäisenä ja aktiivisena osallistujana, puolustaen valitsemiaan arvoja, paljastaen epäkohtia sekä haastaen valtaapitävien näkemyksiä. Näillä rooleilla media siis vaikuttaa yhteiskunnan toimijoihin toimimalla arvioijana, välittäjänä ja haastajana. Se heijastaa ja välittää eri toimijoiden näkemyksiä heidän toimintansa ja tekojen hyväksyttävyydestä sekä oikeellisuudesta. Vaikka Badham tarkastelee mediaa yleisellä tasolla, hänen esittämänsä roolit voi nähdä konkretisoituvan pitkälti myös journalismin kautta, sillä juuri journalistiset käytännöt toteuttavat näitä välittämisen, jäsentämisen ja kriittisen arvioinnin tehtäviä.

Uutismedioiden tuottamien sisältöjen voidaan myös edelleen nähdä olevan tärkeitä, sillä ne tarjoavat muista toimijoista poiketen laajan ja päivittäisen, faktoihin ja tarkastettuun tietoon pohjautuvan paketin (Pöyhtäri, 2024, s. 246). Faktoihin ja tarkastettuun tietoon pohjautuva uutisointi voidaan nähdä olennaisena hybrdivaikuttamiseen, kuten esimerkiksi disinformaation vastaamisessa. Faktapohjainen ja journalististen periaatteiden mukainen uutisointi tukee journalismin uskottavuutta, joka puolestaan on edellytys luottamuksen rakentumiselle sekä mediaa että laajemmin yhteiskunnallisia instituutioita kohtaan. Luottamus sekä toisiin ihmisiin että instituutioihin vähentää yhteiskunnallista kompleksisuutta ja luo edellytyksiä yhteistyölle, jota voidaan pitää demokraattisten järjestelmien toiminnan kannalta keskeisenä (Hanitzsch ja muut, 2018, s. 5–6).

Lehtinen (2020, s. 206) huomauttaa, että journalismin asema yhteiskunnassa riippuu paljon siitä, onko yleisöllä luottamusta siihen. Journalismi nimittäin välittää hänen mukaansa tietoa, mihin yleisöllä ei ole suoraa tiedollista yhteyttä, minkä takia tiedolta edellytetään sen luotettavuutta. Journalismin tärkeyttä korostaa myös se, että sen tuottamaan julkisuuteen pohjautuu pitkälti kansalaisten luottamus demokraattisen yhteiskunnan toimivuudesta sekä toiminnasta (Hautakangas & Ahva, 2018, s. 294). Kuten Lehtinen (2020, s. 207) toteaa, journalismilla on siis suuri vastuu luottamuksesta, mitä kuitenkin esimerkiksi disinformaatio pyrkii heikentämään.

Yksi journalismin haasteista onkin Seppäsen ja Väliiverosen (2024, Luku 2) mukaan se, että journalististen sääntöjen mukaisesti tuotettu sisältö joutuu yhä enemmän kilpailemaan muun verkkosisällön kanssa. Esimerkiksi disinformaatio on noussut isoksi ilmiöksi sosiaalisessa mediassa, minkä lisäksi journalismin uskottavuutta on pyritty horjuttamaan. He kuitenkin toteavat, että Suomessa luottamus journalismiin ja uutisiin on vuonna 2024 ollut edelleen tilastoissa suhteellisen korkealla (Seppänen & Väliverronen, 2024, Luku 2). Tästä huolimatta disinformaatio sekä informaatiovaikuttaminen tarjoavat hyvän tavan tarkastella journalismin roolia hybrdivaikuttamisessa. Informaatiovaikuttaminen voidaan nähdä yhtenä hybrdivaikuttamisen keinoista.

Informaatiovaikuttamisesta ja median roolista siinä puhuvat esimerkiksi Cormac ja Aldrich (2018, s. 486–487). He tuovat esiin, kuinka media on pirstaloitunut viimeisen 20 vuoden aikana, minkä seurauksena uudet kanavat sekä epävirallisempi viestintä ovat lisääntyneet. Sotilas- tai hybrdivaikuttamisoperaatioihin liittyy usein informaatio-operaatioita ja -vaikuttamista, minkä lisäksi tietysti media informoi tapahtumista. Tämän seurauksena syntyy Cormacin ja Aldrichin (2018, s. 486–487) mukaan paljon väitteitä sekä vastaväitteitä tapahtumista, mitkä lisäävät epämääräisyyttä ja heikentävät narratiivin uskottavuutta. Cormac ja Aldrich ottavat myös esimerkiksi Ukrainan ja Venäjän välisen tilanteen vuodelta 2014. Heidän mukaansa oli paljon todisteita, jotka viittasivat Venäjän osallisuuteen, mutta länsimainen media omien journalististen metodologioidensa takia uutisoi myös Moskovan kiistoista sekä toisti venäläisen median kommentteja. Myös

valeuutisten leviäminen on heidän mukaansa helpompaa median pirstaloitumien takia, minkä takia niillä voidaan aiheuttaa entistä enemmän hämmennystä. Mediakentän pirstaloituminen on siis vaikeuttanut tiedon todenperäisyyden varmistamista.

Suomalainen media ei myöskään ole immuuni informaatiovaikuttamiselle eikä disinformaatiolle (Kekkonen, 2025, s. 281; Ikäheimo, 2021, s. 156). Kuten Kekkonen väitöskirjassa käy ilmi, suomalainen media voi olla joissakin tapauksissa osana levittämässä harhaanjohtavaa sekä vahingollista viestintää. Yleensä informaatiovaikuttamisella tarkoitetaan tahallista väärrien tai harhaanjohtavien tietojen levittämistä (Valtioneuvoston kanslia, 2019, s. 15–16). Fallisin (2015, s. 411) mukaan disinformaatiota, eli yhtä informaatiovaikuttamisen keinoa, voidaan levittää myös tahattomasti. Kekkonen soveltaa tätä ajatusta ja näkee, että esimerkiksi median toistamat argumentit tai narratiivit voivat joskus olla osa tahatonta informaatiovaikuttamista. Hän näkee median toimivan joskus ikään kuin kaiuttimena, joka toistaa jonkin muun tahon levittämää informaatiovaikuttamista.

Informaatiovaikuttamista sekä hybrdivaikuttamista voidaan kuitenkin pyrkiä torjumaan. Wijnja (2022, s. 22) tuo esiin, kuinka muun muassa vapaa media sekä koulutettu yleisö ovat tärkeitä hybrdivaikuttamisen torjumisessa. Nämä lisäävät nimittäin esimerkiksi yhteiskunnan resilienssiä eli kykyä kestää sekä toipua yhteiskuntaa koettelevista kriiseistä. Medialla ja viestinnän ammattilaisilla on roolinsa myös informaatiovaikuttamiseen vastaamisessa. Valtioneuvoston kanslian (2019, s. 13) luomassa informaatiovaikuttamiseen vastaamisen oppaassa kerrotaan, että viestijät voivat vaikuttaa informaatiovaikuttamisen ennalta ehkäisyyn, tunnistamiseen sekä siihen vastaamiseen. Näitä voi edistää muun muassa pitämällä huolen yleisön luottamuksesta sekä välittämällä heille yhteiskunnallisesti tärkeää informaatiota. Median ja journalismin rooli oikeellisen tiedon välittäjänä on siis olennaista myös tässä.

2.3 Journalismi osana strategista viestintää kriiseissä

Media on keskeinen toimija niin kriisinhallinnassa kuin strategisen viestinnän välittäjänä, sillä sen esittämä tieto vaikuttaa kansalaisten käsityksiin asioista sekä yhteiskunnan

toimijoiden toimintaan (Niskanen, 2025; Olsson, 2014). Kriisit tai hybridiuhkat eivät siis ole vain objektiivisia tapahtumia, vaan niiden merkitys rakentuu julkisen keskustelun ja tulkinnan kautta. Journalismi osallistuu tapahtumien määrittelyyn ja tulkintaan muun muassa nostamalla esiin tiettyjä asioita sekä kehystämällä niitä. Journalistinen sisältö voi myös nostaa esiin viranomaisten strategista viestintää ja näin lisätä sen näkyvyyttä. Lyhyesti määriteltynä strategisella viestinnällä tarkoitetaan organisaation tavoitteellista viestintää sen päämäärien ja tavoitteiden saavuttamiseksi (Hallahan ja muut, 2007, s. 3). Tässä luvussa tuodaan erityisesti esiin myös viranomaisten strategista viestintää, jolla tiedotetaan esimerkiksi poikkeustilanteista.

Niskanen (2025) tutki väitöskirjassaan koronakriisin hallintaa valtioneuvoston, kansalaisluottamuksen ja median näkökulmasta. Väitöskirjan neljännessä osatutkimuksessa hän keskittyi median rooliin aktiivisena toimijana ja osallistujana kriisinhallinnassa. Hänen mukaansa kriisitilanteissa media voi esimerkiksi tukea tai kyseenalaistaa yhteiskunnan toimijoiden toimintaa ja tekoja. Tämän lisäksi media voi pyrkiä vaikuttamaan näiden toimintaan levittämällä joko itse muotoilemiaan tai muilta toimijoilta omaksumiaan diskursseja siten, että yhteiskunnallisten toimijoiden toiminta kriiseissä olisi yleisesti hyväksyttävää. Koronakriisin kohdalla median narratiivit olivat osa kriisinhallintaa nostaessaan esiin oikeanlaista sekä vääränlaista toimintaa eli näin media siis kommentoi toiminnan hyväksyttävyyttä kriisin aikana. Näin medially on myös suuri vastuu siinä, mitä ja mitkä asioita se kyseenalaistaa kriiseissä.

Media on myös tietoinen siitä, että sen raportoinnilla on keskeinen yhteiskunnallinen merkitys kriisitilanteissa, kuten Niskanen (2025, s. 58) toteaa. Hän jatkaa, että kriisitilanteen hallinnalle voi olla suurikin vaikutus median välittämällä tiedolla, sillä kansalaiset hakevat uutisista tietoa, mutta myös toimintaohjeita. Myös Rahman (2024, s.92) näkee journalismin toimivan välittäjänä kriisiviestinnässä. Hän sanoo journalismin toimivan siltan muun muassa viranomaisten ja yleisön välillä. Kriisitilanteissa ja epävarmuuden hetkinä, kuten pandemian tai poliittisen epävakauden aikana, journalismi on keskeisessä asemassa tiedon välittäjänä sekä vastuun valvojana. Se miten media tässä onnistuu,

määrittelee Rahmanin mukaan usein sen, reagoiko yleisö kriisiin paniikinomaisesti ja pääseekö väärä tieto leviämään vai onko lopputuloksena koordinoitu ja resilientti toiminta. Niskanen (2025, s. 58) myös huomauttaa, että viranomaisten omat viestintäkanaavat eivät välttämättä tavoita niin hyvin kansalaisia verrattuna mediaan, jolla on jo valmiiksi suuri yleisö. Suomalaisten luottamus mediaan on myös verrattain korkealla, mikä korostaa Niskasen mukaan median ohjaavaa roolia kansalaisten suhteen kriisitilanteiden aikana.

Euroopan komission antamassa tiedonannossa yhteisestä kehiksestä hybridiuhkien torjumiseksi tunnustetaan myös strategisen viestinnän tärkeys (Euroopan komissio, 2016, s. 5). Sen mukaan nopea asiantietoihin perustuva viestintä, vastausten antaminen sekä yleisen tietoisuuden lisääminen vahvistavat yhteiskunnan valmiuksia vastata hybridi vaikutamiseen. Tärkeänä voidaan siis nähdä valtion strateginen viestintä ja poikkeustilanteista tiedottaminen, jotta oikea tieto saavuttaa kansalaiset eikä disinformaatio pääse leviämään. Niskanen (2025, s. 58) korostaa tässä puolestaan median roolia, joka ei pelkästään välitä tietoa, vaan ohjaa kriisitilanteissa kansalaisia oikeanlaiseen toimintaan. Hän kuitenkin huomauttaa, että nämä ohjeet mukailevat todennäköisesti virallista valtionjohdon ja viranomaisten tuottamaa viestintää ja ohjeita. Tämän hän näkee johtuvan siitä, että kriisien aikana kansalaisten tavoin myös media tukeutuu viralliseen viestintään. Näin media voi tukea valtionjohdon ja muiden tuottamia virallisia linjauksia ja päätöksiä tuottamalla samansuuntaisia uutisia.

Myös Wigell ja muut (2021, s. 18) näkevät strategisen viestinnän olevan tärkeää hybridiuhkiin vastaamisessa. Heidän mukaansa strategisella viestinnällä voidaan ilmaista selkeästi kyvystä osoittaa syyllisyys sekä välittää tieto punaisista rajoista. Punaisilla rajoilla tarkoitetaan sopimattoman käyttäytymisen rajoja eli sellaista toimintaa, mitä ei hyväksytä (Bertolini ja muut, 2023, s. 6). Strategisen viestinnän kanssa kulkee kuitenkin yhdessä usein myös eettinen viestintä, jonka Surdu ja muut (2021) tuovat esiin. Heidän mukaansa eettisen viestinnän puute saa kuulijat esimerkiksi kyseenalaistamaan henkilön ammatillisen ja henkilökohtaisen rehellisyyden sekä viestin pätevyyden. Turvallisuuteen

ja hybridivaikuttamiseen liittyvässä viestinnässä on erityisen tärkeää, että viestintään luotetaan ja uskotaan. Strateginen viestintä punaisista rajoista on esimerkiksi epäonnistunut, jos vastapuoli ei pidä sitä uskottavana.

Surdu ja muut (2021, s. 174) korostavat tutkimuksessaan myös sitä, kuinka eettisen ja strategisen viestinnän tulisi olla ensisijaisen tärkeää institutionaalisille viestijöille, tutkijoille, toimittajille tai sidosryhmille, kun he käsittelevät turvallisuuskysymyksiä tai arkaluonteisia aiheita. Digitaalisia viestintäkanavia voidaan Surdun ja muiden mukaan hyväksikäyttää esimerkiksi levittämään disinformaatiota. Tämän takia viestinnän ammattilaisten tulisi osata tunnistaa, estää ja reagoida tällaisiin toimiin sekä ymmärtää yleisönsä haavoittuvuuksia ja samalla kunnioittaa väestön oikeuksia sekä vapauksia (Surdu ja muut, 2021, s.156). Tämän takia he näkevät eettisen ja strategisen viestinnän olevan erityisen tärkeää.

3 Kehystäminen ja hybridiuhkiin vastaaminen

Tässä luvussa käsitellään tarkemmin kehystämistä mediassa sekä sitä, miten kehystäminen on yksi median vaikutusvallan muodoista. Tämän lisäksi esitellään muita median vaikutusvallan muotoja. Kehystämisen jälkeen siirrytään tarkempaan esittelyyn Bertolinin ja muiden (2023) luomasta hybridivaikuttamisen vastatoimien mallista.

Bertolinin ja muiden (2023) kehittämä malli tarjoaa ohjeita siihen, kuinka hybridivaikuttamiseen voidaan vastata. Sen soveltuvuus erityisesti pieniin ja keskisuuriin valtioihin tekee siitä relevantin tarkastelukohteen myös Suomen näkökulmasta. Malli koostuu viidestä eri vaiheesta, joiden mukaisesti luvun 3.2 rakenne etenee. Viestinnän merkitys on tunnistettu mallissa vain strategisen viestinnän näkökulmasta, minkä takia median tai journalismin rooli ei tule siinä esiin.

3.1 Kehystäminen mediassa

Yksi median vallan muodoista on sen kyky vaikuttaa yleisön mielipiteiden ja näkemysten muodostumiseen, kuten Matikainen ja muut (2020, s. 46) esittävät. Tämän lisäksi he toteavat, kuinka käsityksemme yhteiskunnallisista ilmiöistä ja asioista muotoutuvat paljon median sisältöjen pohjalta. Ei ole siis yhdentekevää, miten media esittää asiat ja esimerkiksi kehystää hybridiuhkiin vastaamista Eagle S -laivan tapauksessa. Kehystämisen lisäksi median vaikutusvalta näkyy myös agenda setting eli median esityslistan sekä primingin eli virittämisen kautta. Seuraavaksi esitellään tarkemmin ensin kehystämisen teoriaa, minkä jälkeen siirrytään median muihin vaikutusvallan muotoihin, agenda settingiin ja primingiin.

Goffman (1974, s. 21) viittaa kehyksen käsitteellä merkitysjärjestelmiin, joiden avulla ihmiset havaitsevat ja tulkitsevat omia kokemuksiaan sekä ympäröivää sosiaalista todellisuutta. Hän puhuu kehyksistä siis ihmisten toimintaa ja tulkintaa ohjaavina asioina. Tilanteeseen tullessaan ihmiset pyrkivät Goffmanin (1974, s. 8) mukaan hahmottamaan ja määrittämään erilaisten vihjeiden avulla, mitä tilanteessa tapahtuu. Esimerkiksi

huijaaminen tai valehtelu nähdään yleisesti pahana asiana, mutta pokeria pelatessa siitä tuleeekin täysin normaalia (Goffman, 1974, s. 573). Kun kehystenä on pokerin pelaaminen, jossa valehtelu on osa peliä, ei se aiheuta ihmisessä huonoa omaatuntoa tai nolostumista. Näin tilanteen kehys voi vaikuttaa paljonkin käyttäytymiseemme tai tunteisiimme.

Entman (1993, s. 52) puolestaan toteaa, että kehystämiseen liittyvät etenkin valinta ja näkyvyys. Tällä hän tarkoittaa sitä, että kehystettäessä valitaan tiettyjä osia todellisuudesta ja tehdään niistä näkyvämpiä. Entmanin (2007, s. 164) mukaan kehystämisen voi määritellä myös prosessiksi, jossa otetaan osia todellisuudesta ja luodaan narratiivi, joka korostaa näiden osien välisiä yhteyksiä tietyn tulkinnan edistämiseksi. Horsti (2005, s. 71) puolestaan esittää, kuinka kehysten vaikutus ja voima tulee niiden kyvystä valita sekä nostaa esille tiettyjä puolia todellisuudesta sekä toisaalta häivyttää toisia. Kehysten valinnat vaikuttavat hänen mukaansa muun muassa tekstin näkökulmiin, käytettyihin lähteisiin ja sanoihin, kielellisiin keinoihin sekä visuaalisiin kuviin. Kehystämällä asiaa tietystä näkökulmasta voidaan pyrkiä myös esimerkiksi vaikuttamaan tämän ongelmanmäärittelyyn (Entman, 1993, s. 52).

Yksi puoli kehystämisen vallasta onkin juuri se, että nostamalla joitakin asioita kehystämisen avulla esiin, se samalla ohjaa huomiota pois asian muista puolista. Entmanin (1993, s. 54) mukaan pois jätetyt ongelmanmäärittelyt, selitykset tai arvioinnit voivat olla yhtä tärkeitä yleisön ohjautumisen kannalta kuin käytetyt kehukset. Tämän takia puuttuvat tai vaihtoehtoiset kehukset ovat myös tärkeä osa tutkimusta. Jos Eagle S -laivan aiheuttamaa putkirikkoa olisi mediassa käsitelty pelkästään tavallisena merionnettomuutena tai esimerkiksi sen kannalta, oliko putkessa itsessään suunnittelu- tai huoltovirheitä, olisi tilanteen tahallisuus tai hybridi vaikuttamisen mahdollisuus jääneet kokonaan pois. Koko tapahtuman merkitys pelkistyisi siis huomattavasti, jos sen hybridi vaikuttamisen ulottuvuutta ei oteta huomioon ollenkaan.

Entman (1993, s. 52) tuo esiin myös sen, kuinka kehykset vaikuttavat niin tekstin tuottamiseen kuin sen tulkintaan. Hän esittää, että viestijä tekee tietoisia tai tiedostamattomia kehystämispäätöksiä miettiessään, kuinka kertoa asian. Viestin tekijän sekä vastaanottajan tulkintaa ja ajatuksia ohjaa hänen mukaansa uskomusjärjestelmän tuottamat kehykset. Näin viestin lähettäjän esiin tuomat kehykset eivät välttämättä vastaa vastaanottajan uskomusjärjestelmää ja tekstin heijastamat kehykset tulkitaan toisin. Horsti (2005, s. 282) puolestaan nostaa esiin sen, kuinka journalismi on kehystävä ammattikäytäntö. Tällä hän tarkoittaa sitä, kuinka toimittajat tekevät maailmaa ymmärrettäväksi kehystämällä toistuvilla tavoilla eri ilmiötä, tapahtumia ja toimijoita.

Goffmanin (1974, s. 440–441) mukaan tulkintojamme ohjaa konteksti. Konteksti yleensä tukee tulkintaamme tilanteen kehyksestä sekä auttaa sulkemaan muita mahdollisia kehyksiä pois. Esimerkiksi putkirikkojen kohdalla aiemmat tapaukset sekä vallitseva geopoliittinen tilanne ohjaavat helposti journalisteja kehystämään uutta tapausta tahallisuuden sekä hybridivaikuttamisen näkökulmista. Jos tapaus olisi ensimmäinen laatuaan tai olisi tapahtunut esimerkiksi 15 vuotta aiemmin, mediatekstien kehykset saattaisivat olla hyvinkin erilaisia.

Auditiivisten ja visuaalisten tallennusvälineiden osalta Goffman (1974, s. 450–453) kuvailee niiden viestien olevan usein editoituja ja kehystettyjä. Hänen mukaansa valokuvaaja tai videon ottaja voi valita haluamansa kuvakulmat, toki sen puitteissa mitä on edes mahdollista valita. Näin kuvien ja videoiden näkökulma on aina vino, eikä kerro siten ”puhdasta todellisuutta”. Goffman huomauttaa myös siitä, että esimerkiksi uutiset on yleensä tuotettu viihdeteollisuuden tavoitteiden ja rajoitteiden mukaisesti. Uutistuo-
tannossa kaikki kuvamateriaalikaan ei välttämättä ole hänen mukaansa kyseisestä tapahtumasta, vaan joukossa käytetään myös aiemmin kuvattua materiaalia, joka on tarkoitettu täytemateriaaliksi. Objektiivisuuden tunnetta voidaan luoda Goffmanin mielestä myös tarkoituksella noudattamalla kulttuurisia käsityksiämme objektiivisuudesta. Kuvien ja videoiden kohdalla tämä voidaan saavuttaa hänen mukaansa kuvakulman ollessa

suoraan kohdetta päin silmien korkeudella. Etäisyyden kohteesta tulisi vastata keskusteluetäisyyttä.

Median valtaa ja vaikutuksia voi lähestyä myös muun muassa agenda setting -teorian avulla (Seppänen, 2012, s. 185). Agenda eli esityslista on Dearingin ja Rogerin (1996, s. 2) mukaan joukko asioita, jotka välitetään tärkeysjärjestyksessä tietynä ajankohtana. Tämän seurauksena se, mitkä asiat nostetaan uutisaiheiksi ja mitkä jätetään käsittelemättä, vaikuttaa siihen, mistä asioista ihmiset ovat tietoisia. Entmanin (2007, s. 164) mukaan agendan kautta esille nostetut ongelmat voivat tuoda näkyviin yhteiskunnallisia olosuhteita sekä maailman tapahtumia. Medioiden esityslistan esiin nostamat kysymykset ja ongelmat suuntaavat ihmisten huomion juuri näihin asioihin ja siksi median raportoinnin ulkopuoliset asiat jäävät usein vähemmälle huomiolle. Ilman median raportointia suurin osa ihmisistä ei siis olisi ollut tietoisia niistä toimista, joilla Suomen viranomaiset ja valtiot johto vastasivat Eagle S -laivan epäilyyn hybridivaikuttamiseen.

Dearing ja Roger (1996, s. 2) kertovat agenda settingin eli median esityslistan tai päiväjärjestyksen tarjoavan siis selityksen muun muassa siihen, miksi jotkin asiat nousevat julkisuudessa esiin ja toiset eivät. He lisäävät esityslistan vaikuttavan myös siihen, kuinka julkinen mielipide muotoutuu ja miksi jotkin asiat käsitellään poliittisina toimina ja toisia puolestaan ei. Kunelius (2009, s.142) pitääkin esityslistan muotoilun vaikutuksissa merkittävänä sen kykyä vaikuttaa poliittisiin päätöksiin yleisen mielipiteen kautta. Agenda setting ei ole myöskään irrallinen kehystämisestä. Asialistan asettaminen voidaan Entmanin (2007, s. 164) mukaan nähdä kehystämisen ensimmäisen tehtävän eli julkisesti huomionarvoisten ongelmien määrittämisen onnistuneena toteutuksena.

Kehystäminen muotoilee ja vaikuttaa yleisön tulkintoihin ja käsityksiin myös primingin kautta, kuten Entman (2007, s. 164) toteaa. Hän jatkaa, kuinka kehukset nostavat esiin ja korostavat tiettyjä ideoita tai asioita aktivoiden samalla ajatusmalleja, jotka ohjaavat kohdeyleisöä ajattelemaan, tuntemaan ja tekemään valintoja tietyllä tavalla. Median uutisoidessa paljon jostakin asiasta se vaikuttaa ihmisistä siis tärkeämmältä ja

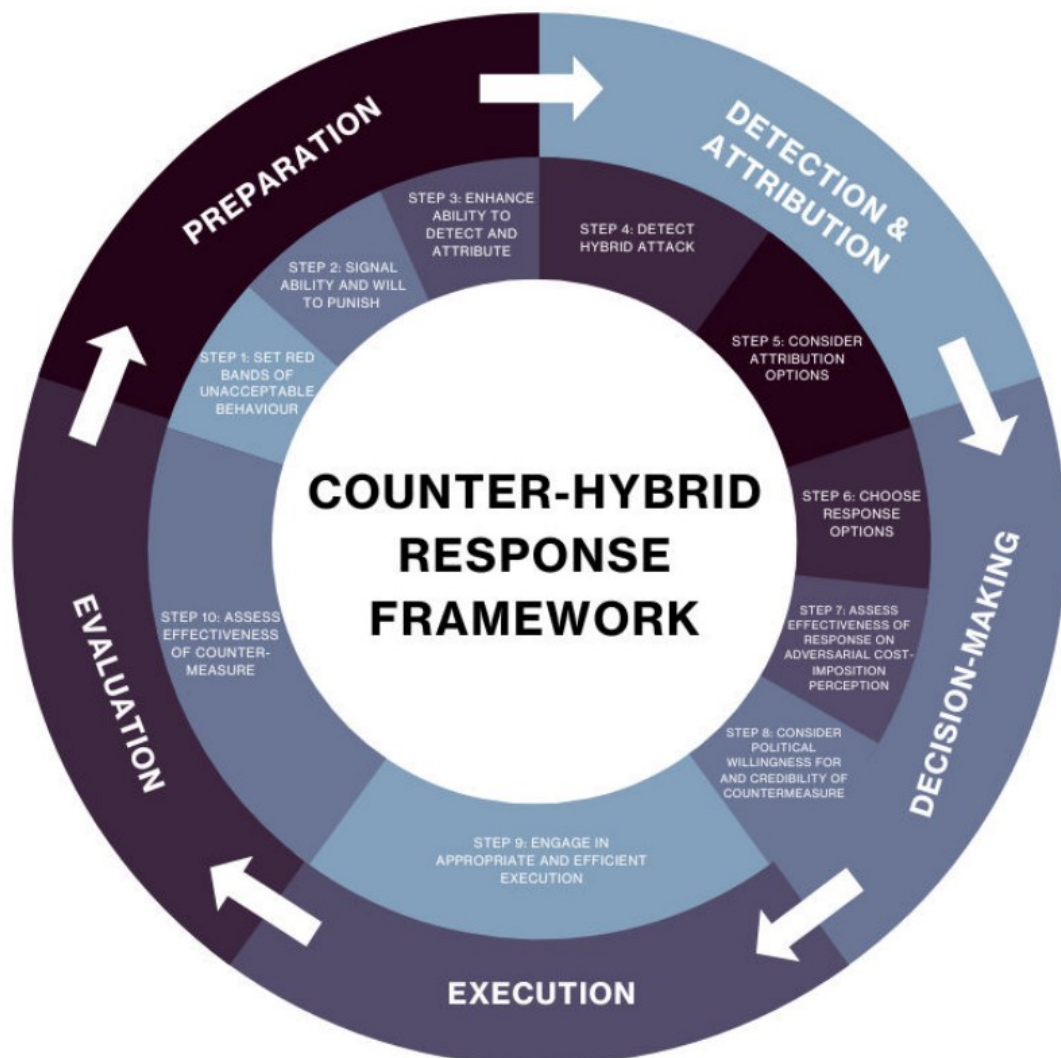
keskeisemmältä kuin vähemmän uutisoitu asia. Kunelius (2009, s. 143) puolestaan luonnehtii median virittävän vaikutuksen näkyvän myös siinä, kuinka ihmiset tulkitsevat toimijoita sen perusteella, miten he esiintyvät mediassa esillä olevien asioiden yhteydessä. Näin ajankohtaisesti mediassa esillä olevat asiakysymykset ja teemat toimivat hänen mukaansa arvioinnin mittareina, kun esimerkiksi poliitikkojen esiintymisiä arvioidaan. Median esittämä viranomaisten kritisointi tai kritisoimattomuus voi siis vaikuttaa siihen, miten Eagle S -laivan tapauksessa vastatoimia tehneiden tahojen toimet tulkitaan.

Kehystämisen avulla medialla on siis valtaa määritellä, mistä näkökulmasta asiat tulisi ymmärtää. Agenda settingin avulla se puolestaan vaikuttaa siihen, mistä asioista ihmiset ovat tietoisia eli mistä aiheista edes uutisoidaan. Primingin kautta media pystyy myös vaikuttamaan siihen, kuinka tärkeiksi tai keskeisiksi ihmiset tulkitsevat uutisoinnin kohteena olevat aiheet. Tämän lisäksi primingin avulla voidaan muokata niitä näkökohtia, joita ihmiset ottavat huomioon tehdessään arvioita poliittisista päättäjistä tai asioista. Kehystämisellä voi olla näiden seurauksesta suuriakin vaikutuksia hybridivaikuttamisen kontekstissa. Gabriellin ja Garcés Mascareñasin (2025) tutkimus muun muassa osoittaa, kuinka siirtolaisuuden kehystäminen hybridiuhaksi espanjalaisessa mediassa myötävaikutti siihen, että Nato määritteli vuoden 2022 strategisessa konseptissaan siirtolaisuuden välineellistämisen uudeksi hybridiuhaksi.

3.2 Hybridivaikuttamisen vastatoimien malli

Alankomaissa toimiva The Hague Centre for Strategic Studies (HCSS) on julkaissut Bertolinin ja muiden (2023) luoman mallin hybridivaikuttamisen torjumiseen sekä siihen vastaamiseen. Bertolinin ja muiden luoma malli sopii erityisesti pienten ja keskisuurten valtioiden toimintaan ja siksi se sopii myös Suomen toiminnan tarkasteluun. Se koostuu viidestä vaiheesta, jotka on edelleen jaettu kymmeneen eri osioon. Malli on kehämäinen ja se sisältää jatkuvan palautesilmukan, jotta hybridivaikuttamisen vastaisia toimenpiteitä voidaan parantaa koko ajan.

Malli tarjoaa käytännön ohjeita tehokkaiden vastatoimien suunnitteluun hybridi vaikutusta vastaan. Se hyödyntää Bertolinin ja muiden (2023, s. V) mukaan eri instrumentteja DIMEFIL-spektriltä, joka tulee sanoista Diplomatic, Information, Military, Economic, Financial, Intelligence ja Legal eli suomeksi diplomatia, informaatio, asevoimat, talous, rahoitus, tiedustelu ja laillisuus. He kuitenkin myös huomauttavat, että tämä malli esittää *ihanteellisen* hybridiuhkiin vastaamisen toimintamallin. Sen takia sovellettaessa mallia käytännössä on tärkeä pysyä joustavana, improvisoida sekä varautua vastustajan odottamattomaan toimintaan.

Kuva 1. Hybridi vaikuttamisen vastatoimien malli (Bertolini ja muut, 2023, s. VI).

Seuraavissa alaluvuissa kerrotaan tarkemmin mallin rakenteesta ja vaiheista. Kappaleet on jaoteltu niin, että ne etenevät vaihe kerrallaan. Kuvassa 1 malli on esitetty visuaalissa muodossa, jota tullaan avaamaan seuraavissa luvuissa. Vaiheita mallissa on viisi, jotka ovat valmisteluvaihe, havaitsemis- ja attribuutiovaihe, päätöksentekovaihe, toteutusvaihe sekä arviointivaihe. Nämä kaikki pitävät sisällään eri määrän osioita (yhteensä kymmenen), joita kussakin vaiheessa tulisi tehdä. Seuraavassa luvussa mallin tarkastelu aloitetaan sen ensimmäisestä vaiheesta eli valmisteluvaiheesta.

3.2.1 Valmisteluvaihe

Mallissa ensimmäisenä on valmisteluvaihe. Bertolini ja muut (2023, s. 6–7) määrittelevät siihen kuuluviksi keskeisten intressien ilmaisemisen sekä viestimisen punaisista rajoista eli sopimattomasta käyttäytymisestä. Näiden lisäksi siihen kuuluvat heidän mukaansa hybridihyökkäysten havaitsemiskyvyn rakentaminen ja parantaminen sekä poliittinen tahto saada syylliset vastuuseen. Kirjoittajien esittämässä mallissa valmisteluvaihe rakentuu kolmesta osiosta, joista ensimmäinen on punaisten rajojen asettaminen ja määrittäminen hyväksymättömälle käytökselle. Näitä rajoja määriteltäessä on heidän mukaansa myös tärkeä säilyttää tietty strateginen epäselvyys, jotta selkeitä rajoja ei voida käyttää hyödyksi niitä kiertämällä.

Punaisten rajojen asettaminen ei pidä sisällään Bertolinin ja muiden (2023, s. 6–7) mukaan pelkästään julkista pelottelua, vaan se on yhdistelmä niin avoimia kuin peiteltyjä sekä suoria ja epäsuoria keinoja, jotka toteutetaan kansallisen sekä kansainvälisen politiikan tasoilla. Tästä näkökulmasta pienten ja keskisuurten valtioiden on perusteltua etsiä samanmielisiä kumppaneita ja toimia laajemmissa kansainvälisissä toimintaympäristöissä, kuten esimerkiksi EU:ssa, ja määritellä sopimattoman käyttäytymisen rajoja yhdessä. Myös Faesen ja muut (2020) toteavat, että punaiset rajat ja normit ovat tärkeitä hybridivaikuttamiseen vastaamisessa, minkä lisäksi niiden määrittelyn tulisi tapahtua kansainvälisessä yhteistyössä. He näkevät normien luovan ideologista ja oikeudellista pohjaa, joita punaisilla rajoilla toteutetaan.

Tarkasteltaessa Bertolinin ja muiden (2023) luomaa mallia viestinnän näkökulmasta, voidaan huomata, että strateginen viestintä on tärkeässä osassa koko viisivaiheisen prosessin aikana. Heidän mukaansa esimerkiksi valmisteluvaiheessa punaisista rajoista tulisi viestiä jo rauhan aikana niin sisäisesti omalle kansalle kuin ulkoisesti muille valtioille. Tätä ei kuitenkaan tulisi heidän mielestään tehdä liian yksityiskohtaisesti, sillä liian selkeä viestintä mahdollistaa näiden rajojen kiertämisen. Samankaltaisesti myös Wigell ja muut (2021, s. 18) nostavat esiin strategisen viestinnän roolin hybridiuhkiin vastaamisessa muun muassa juuri punaisten rajojen ilmaisijana. Kuten aiemmin nostettiin esiin, on hyvä myös huomata, että hybridivaikuttamisen vastatoimien mallissa (Bertolini ja muut, 2023) ei huomioida viestintää muusta näkökulmasta kuin strategisesta viestinnästä käsin. Tämän takia mallin esittelyssä käsitellään viestinnän kannalta vain strategista viestintää.

Valmisteluvaiheen toisessa osiossa Bertolinin ja muiden (2023, s. 9–10) mukaan keskitytään viestimään kyvystä ja tahdosta toteuttaa rangaistukset tai pelotteet. Poliittisella ja strategisella tasolla viestintä tapahtuu julkisten ja yksityisten lausuntojen, kansallisten strategioiden tai doktriinien julkaisemisen sekä normien kehittämisen muodossa. Riippumatta siitä, mitä keinoja käytetään, on tärkeää, että puolustajat viestivät tehokkaasti niin kyvystään kuin poliittisesta tahdostansa vastata hyökkäykseen tavalla, jossa näitä ei pidetä suhteettomina uhkina tai provokaationa. Hybridikontekstissa viestinnän tulisi myös olla eri alojen välistä sekä jatkuvaa. Synergisellä viestinnällä tarkoitetaan tässä yhteydessä eri toimijoiden ja hallinnon tasojen viestinnän yhteensovittettua ja samanaikaista hyödyntämistä siten, että viestit tukevat toisiaan ja muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Synergisen viestinnän hyödyntäminen sekä koko hallinnon kattava lähestymistapa lisää viestien uskottavuutta sekä parantaa niiden selkeyttä.

Kolmannessa osiossa on tarkoituksena parantaa ja vahvistaa syyllisyyden osoittamista sekä kykyä havaita hybridivaikuttamista, kuten Bertolini ja muut toteavat (2023, s. 10–11). Näiden vahvistaminen on tärkeää etenkin pienille valtioille, koska se lisää tuen mahdollisuutta kolmansilta osapuolilta sekä mahdollistaa syyllisyyden osoittamisen yhdessä. Havaintokyvyn pohjana on todisteiden kerääminen teknisistä ja muista

tiedusteluresursseista sekä niiden analysointi. Syyllisyyden osoittamisessa on puolestaan tärkeää tehdä se poliittisesti merkityksellisessä aikataulussa, minkä lisäksi tulisi vahvistaa kykyä sen tekemiseen riittävällä varmuudella. Vastatoimien oikeutus pohjautuu paljon siihen, miten muut vakuuttuvat siitä, että syyllinen tiedetään riittävällä varmuudella.

3.2.2 Havaitsemis- ja attribuutiovaihe

Mallin toinen vaihe on havaitsemis- ja attribuutiovaihe ja se koostuu kahdesta osiosta. Bertolini ja muut (2023, s. 12) kuvaavat tämän vaiheen tarkoituksena olevan keskittymisen hybridihyökkäysten havaitsemiseen ja hyökkäyksen myöhempään osoittamiseen vastustajalle. Neljännen osion nimi on hybridihyökkäyksen havaitseminen. Jotta hybridihyökkäys havaitaan, tulee käyttää kaikkia olemassa olevia keinoja, kuten kansainvälistä ja organisaatioiden välistä yhteistyötä, tiedonjakoa, analyttisiä taitoja, teknistä asiantuntemusta sekä poliittista tahtoa. Todisteet tulisi kerätä ja analysoida käyttämällä teknisiä ja muita tiedusteluresursseja, minkä lisäksi voidaan hyödyntää kollektiivisia tiedusteluresursseja Naton tai EU:n kautta. Myöhemmin kerättyjä tietoja voidaan jakaa haluttaessa liittolaisten ja kumppaneiden kesken tiedustelutulosten vahvistamiseksi.

Viidennessä osiossa tulee Bertolinin ja muiden (2023, s. 12–13) mukaan miettiä, mitä vaihtoehtoja on syyllisyyden osoittamiseen eli attribuutioon. Ensin valtion tulee kuitenkin päättää, haluaako se osoittaa syyllisyyden ja missä määrin. Jos attribuointi valitaan, se tulee tehdä poliittisesti mielekkäässä aikataulussa sekä perustella se uskottavasti kolmansille osapuolille tuen saamiseksi. Attribuointi voi auttaa valtiota poistamaan valitsemiensa vastatoimien poliittisia tai oikeudellisia esteitä, sillä se mahdollistaa tuen keräämisen laajemmin yhteiskunnasta sekä keskeisiltä liittolaisilta. Toisaalta attribuointi paljastaa valtion tiedustelumenetelmiä ja tekniikoita, joita se ei välttämättä haluaisi paljastaa.

Bertolini ja muut (2023, s. 13) esittävät, että jos syyllisyyden osoittaminen nähdään parhaana toimintavaihtoehtona, valtion tulisi miettiä käyttääkö se peiteltyä tai julkista attribuointia. Peitellyssä attribuoinnissa tietoa jaetaan vain muutamille valituille

kumppaneille. Tämä mahdollistaa tuen saamisen keskeisiltä kumppaneilta, parantaa tiedonjakoa liittolaisten kesken ja auttaa mahdollisten yhteisten vastatoimien valmistelussa. Julkisessa attribuoinnissa puolestaan valtio voi kerätä tukea laajemmin yhteiskunnasta tai kansainvälisesti sekä käyttää nimeämisen ja häpeämisen taktiikoita. Syyllisyyttä osoittaessa valtioiden tulee myös attribuoida aggressiivinen käyttäytyminen riittävällä varmuudella sekä todisteilla, jotka tukevat näitä huomioita. Pienempien valtioiden tulisi miettiä syyllisyyden osoittamista osana isompaa yhteisöä, jotta attribuutio vahvistuisi. Hankalaa syyllisyyden osoittamisesta voi tehdä tasapainon löytäminen sen välillä, että syyllisyys osoitetaan riittävästi, mutta kuitenkin paljastamatta liikaa omia tiedusteluprosesseja.

Viestinnän näkökulmasta havaitsemis- ja attribuutiovaiheessa korostuu etenkin syyllisyyden osoittaminen, jota voidaan tehdä peitellysti tai julkisesti. Julkisesti tehtynä strategisen viestinnän avulla voidaan osoittaa todisteita tahallisuudesta sekä syyllisyydestä. Strategisen viestinnän avulla voidaan myös kerätä tukea niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

3.2.3 Päätöksentekovaihe

Päätöksentekovaihe on tärkeä osa onnistunutta hybridiuhkien torjuntastrategiaa. Se koostuu Bertolinin ja muiden (2023, s. 13) mallissa kolmesta osiosta. Ensimmäinen näistä, mallin kuudes osio, on vastatoimien valitseminen. Hybridiuhkien rajat ylittävä luonne antaa puolustajille mahdollisuuden valita keinoja laajasta valikoimasta eri toimialoilta DIMEFIL-spektriltä sekä mahdollistaa myös epäsymmetristen vastatoimien käytön. Epäsymmetrisillä vastatoimilla tarkoitetaan tässä sitä, että hyökkäykseen vastataan eri keinoilla kuin mitä hyökkääjä on käyttänyt. Päätöksentekijöiden tulee kuitenkin arvioida ensin käytettävissä olevien toimien suhteellisuus sekä ennakoida niiden mahdolliset hyödyt ja riskit etukäteen.

DIMEFIL-spektriltä löytyy monenlaisia käytettävissä olevia keinoja, joita tässä avataan vain olennaisilta osin. Bertolini ja muut (2023, s. 14–19) esittävät diplomaattisten

keinojen alta löytyvän muun muassa strategisen viestinnän, julkiset tuomiot, diplomaattien karkottamisen sekä syyllisyyden osoittamisen. Diplomaattiset keinot edistävät normien rakentamista kansainvälisellä tasolla sekä osoittavat vihamielisille toimijoille, että heidän toimintansa tullaan tuomitsemaan laajalti. Taloudelliset ja rahoitukselliset keinot voivat pitää sisällään puolestaan pakotteita, varojen jäädyttämistä tai muita kauppajotteita. Informaation ja tiedustelun keinoja voivat olla disinformaation torjunta, vastatiedustelu sekä kybertoimet. Oikeudelliset keinot puolestaan perustuvat kansalliseen ja kansainväliseen oikeuteen. Ne voivat pitää sisällään syyteharkinnat ja oikeusprosessit sekä kansainvälisiin tuomioistuimiin vetoamiset.

Hybridiuhkat ovat monialaisia, minkä vuoksi symmetriset vastatoimet osoittautuvat Bertolinin ja muiden (2023, s. 14) mielestä usein tehottomiksi tai jossain määrin jopa haitalliseksi. Esimerkiksi disinformaation vastaaminen disinformaatiolla asettaisi demokraattiset arvot kyseenalaisiksi. Sen sijaan, että käytettäisiin symmetrisiä keinoja, puolustajien tulisi hallita eskalaatiota kehittämällä hyvä yhdistelmä avoimia ja salaisia vastatoimia eri osa-alueilla. Parhaiten hybridiuhkiin siis vastataan eri vastakeinojen yhdistelmällä.

Vastatoimia valittaessa tulee miettiä Bertolinin ja muiden (2023, s. 19–21) mielestä myös toimien laillisuutta, arvioida vaikutusten kestoja sekä suhteellisuutta, mahdollisia sivuvaikutuksia sekä eskalaatoriskejä. Vastatoimien laillisuuden miettiminen on tärkeää, sillä niiden tulee perustua kansalliseen ja kansainväliseen oikeuteen, jotta vältetään oikeudelliset esteet vastatoimien toteuttamiselle. Toimien täytyy olla tämän lisäksi kestoaltaan sopivia. Jotkin keinot myös tuottavat välittömiä seurauksia ja toisten seuraukset näkyvät puolestaan vasta myöhemmin.

Seitsemännessä osiossa tarkoituksena on arvioida vastatoimien vaikutus vastustajan kustannus–hyötyajatteluun. Vastatoimet ovat onnistuneita Bertolinin ja muiden (2023, s. 24) mukaan vain, jos ne aiheuttavat vastustajalle psykologisia, poliittisia tai aineellisia kustannuksia. Pelote ei toimi, jos vastustaja ei koe toimistansa aiheutuvan liian suuria

kustannuksia hyötyihin nähden. Tämän takia päättäjien tulisi arvioida, miten valitut toimet vaikuttavat vastustajan ajatteluun.

Mallin kahdeksannen osion Bertolini ja muut (2023, s. 27–28) esittelevät koostuvan vastatoimien poliittisen tahdon ja uskottavuuden arvioinnista. Päätöksentekovaiheeseen liittyvässä viimeisessä osiossa päättäjien on varmistettava riittävä poliittinen tuki ja toisaalta myös halukkuus vastatoimille sekä vahvistettava, että hyökkääjät pitävät uhkana käytettäviä vastatoimia uskottavina. Toimien uskottavuutta lisää se, jos niillä on kansainvälistä tukea, mikä onkin tärkeää etenkin pienemmille maille. Pelkät hyvin suunnitellut vastatoimet eivät riitä, jos puolustajalla sekä sen liittolaisilla ei ole poliittista tahtoa toteuttaa niitä.

Tarkasteltaessa päätöksentekovaihetta viestinnän näkökulmasta, voidaan kiinnittää huomio muun muassa diplomaattisiin vastatoimiin. Diplomaattisten keinojen ja sen alta löytyvän strategisen viestinnän avulla voidaan osoittaa vihamielisille tahoille, että hybridi-vaikuttaminen tullaan tuomitsemaan laajalti. Tämän lisäksi päätöksentekovaiheessa arvioidaan myös vastatoimien poliittista tahtoa ja uskottavuutta. Kansainvälinen tuki lisää uskottavuutta toimenpiteiden suorittamiseen, mikä vaatii strategista viestintää tämän tuen saamiseksi.

3.2.4 Toteutusvaihe

Toteutusvaihe koostuu vain yhdestä osiosta. Toteutusvaiheen osiossa yhdeksän valitut toimenpiteet toteutetaan asianmukaisesti ja tehokkaasti. Tämä pitää sisällään Bertolinin ja muiden (2023, s. 31) mukaan tehokkaan ajankäytön ja ajoittamisen sekä yleisön tuen vahvistamisen. Tämän lisäksi tärkeitä ovat strategisen viestinnän avulla toteutettu johdonmukainen viestintä sekä seuranta siitä, muuttuuko vastustajan kustannus-hyötylaskelma.

Hybridivaikuttamisessa uhkia on vaikea ennakoida, minkä takia niitä on vaikea estää ennakolta. Bertolini ja muut (2023, s. 31) kuitenkin huomauttavat, että on tärkeää jäsentää

ja toteuttaa vastatoimet ajallisesti mielekkäästi. Heidän mielestensä on hyvä myös ottaa huomioon se, että hybridikontekstissa oikea-aikainen toiminta ei aina tarkoita sitä, että vastatoimet olisivat välittömiä. Joskus oikea-aikainen hetki toiminnalle saattaa esimerkiksi olla sitten, kun vastatoimet on synkronoitu hallinnon tai kumppaneiden välillä. Jos vastatoimet toteutetaan liian hitaasti, se saattaa heikentää pelotteen vaikutusta. Jos puolestaan toimet toteutetaan liian nopeasti, ne saattavat vaikuttaa hätäisiltä ja epästrategisilta.

Bertolini ja muut (2023, s. 31–32) pitävät tärkeänä toteutusvaiheessa myös sitä, että niin kotimaista kuin kansainvälistä tukea toimille seurataan sekä pidetään strategiset tavoitteet keskiössä. Näiden lisäksi tulisi toteuttaa synkronoitua ja koordinoitua hallinnonlaajuuksista, monitasoista strategista viestintää. Laajemmalla strategisella viestinnällä pystytään selittämään vastatoimia niin kotimaassa kuin kansainvälisellekin yleisölle.

3.2.5 Arviointivaihe

Viimeisessä vaiheessa eli arviointivaiheessa arvioidaan koko prosessi ja vastatoimien toteutus. Bertolini ja muut (2023, s. 33–34) esittävät arviointivaiheen koostuvan osiosta kymmenen, jossa arvioidaan vastatoimien tehokkuus. Vastatoimien onnistumisen kannalta on tärkeää jatkuvasti seurata, saavuttaako valittu strategia tehokkaasti halutun tavoitteen. Tässä arvioidaan esimerkiksi sitä, ovatko toimet vaikuttaneet tehokkaasti vastustajan käyttäytymiseen muuttamalla sen kustannus-hyötylaskelmaa. Samalla voidaan tarkastella, onko vihamielinen toiminta vähentynyt eli onko toivottu pelote saavutettu. Vastatoimien onnistumista voidaan arvioida myös sen kannalta, ovatko ne välttäneet eskalaatiota, rajoittaneet toisen ja kolmannen asteen vaikutuksia sekä ylläpitäneet niin kotimaisen kuin kansainvälisen tuen.

Arviointiin menevä aika vastatoimien tehokkuudesta tai tehottomuudesta riippuu Bertolinin ja muiden (2023, s. 33–34) mukaan niiden luonteesta, laajuudesta ja suuruudesta. Jos jotakin toimien tavoitteista ei saavuteta, kertoo se kuitenkin sen, että nämä vastatoimet ovat olleet tehottomia. Tehottomuus voi johtua esimerkiksi siitä, että ne eivät

vaikuta vastustajan käyttäytymiseen, vaativat liian korkeat kustannukset puolustajalle ylläpitää tai ne voivat olla jopa haitallisia laukaistessaan eskalaatiota.

Viestinnän näkökulmasta arviointivaiheessa voidaan arvioida vastatoimien toteutuksen onnistumista tai epäonnistumista. Tässä kohtaa voidaan esimerkiksi todeta, että strateginen viestintä kaipaa parannusta tai että se on onnistunut pitämään tilanteen vakaana ilman eskaloitumista. Kun toteutusta ja onnistumista on arvioitu, tulee toimintatapoja kehittää sekä viestiä ja jakaa tietoa toimivista vastakeinoista kumppaneiden kanssa.

4 Hybridivaikuttamiseen vastaaminen mediassa

Tässä luvussa analysoidaan, miten hybridivaikuttamiseen vastaamista kehystetään kansallisen median sisällöissä sekä verrataan löytyneitä kehyksiä Bertolinin ja muiden (2023) kehittämään hybridivaikuttamisen vastatoimien malliin. Tutkimuksen aineisto koostuu 226 journalistisesta tekstistä, jotka on kerätty Helsingin Sanomien ja Ylen verkkosivuilta.

Aineiston analyysissä hyödynnettiin värikoodausta, jonka avulla siihen merkittiin eri kehystämisen keinoja. Eri keinot merkittiin aineistoon siis eri väreillä myöhemmän analyysin helpottamiseksi. Löydettyjä kehystämisen keinoja ryhmiteltiin ja niistä muodostettiin lopulta löydetyt kehykset. Lopuksi nämä kerättiin yhteen esittämällä ne havaintomatriisissa, jonka avulla analyysin tuloksista saa nopean ja selkeän kuvan. Tällä kehysanalyysillä vastattiin ensimmäiseen tutkimuskysymykseen eli siihen, miten kansallisessa mediassa kehystetään hybridiuhkiin vastaamista.

Kehysanalyysin jälkeen löydettyjä kehyksiä verrattiin Bertolinin ja muiden (2023) malliin hybridivaikuttamiseen vastaamisesta. Tällä vastattiin tutkimuksen toiseen kysymykseen eli siihen, miten kehyksissä ilmenee hybridivaikuttamisen vastatoimien mallin vaihteita. Näin pyrittiin saamaan tarkempaa tietoa siitä, mikä on journalismin rooli hybridivaikuttamiseen vastaamisessa. Mallin hyödyntäminen tarjoaa tutkimukselle teoreettisen vertailupisteen, jonka avulla voidaan syventää ymmärrystä siitä, miten suomalainen media jäsentää hybridiuhkiin vastaamista suhteessa mallissa kehitettyihin ideaalisiin toimintatapoihin. Samalla voidaan saada selville, nouseeko kehyksistä esimerkiksi journalismin roolia määrittäviä tekijöitä tai jotain muuta mallista poikkeavaa. Bertolinin ja muiden (2023) malli ei tuo erityisesti esiin median tai journalismin roolia hybridiuhkiin vastaamisessa, mihin voidaan puolestaan saada lisää tietoa kehysten tarkastelulla.

4.1 Hybridivaikuttamiseen vastaamisen kehykset

Analyysin perusteella aineistosta tunnistettiin kolme hallitsevinta kehystä, jotka ovat reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehys, kansainvälisen yhteistyön

sekä toimien kehys ja hybridivaikuttamisen kompleksisuuden kehys. Kehysanalyysia tehtäessä yhtenä lopputuloksena on usein havaintomatriisi, jossa esitellään käytetyt kehystämisen- ja järjestyvälineet (Vehkalahti, 2016, s. 101). Tämän työn tulokset on niin ikään kerätty havaintomatriisiksi taulukkoon 1, joka helpottaa kokonaiskuvan saamista.

Taulukko 1. Hybridivaikuttamiseen vastaamisen kehykset.

	Reagoiva viranomais-toiminta ja strateginen viestintä	Kansainvälinen yhteistyö sekä toimet	Hybridivaikuttamisen kompleksisuus
Avainsanat	Nopea ja ripeä toiminta, tutkinta, selvittäminen, sabotaasi, tihutyö, törkeä tuhotyö	Informaation vaihtaminen, Nato, EU, liittolaiset, puolustusyhteistyö	Kritisointi, tuomiovallan puute, motiivin epäselvyys, todisteiden saamisen vaikeus
Esimerkit	Aiemmat merikaapelien vahingoittumistapaukset	JEF-maiden operaatio, Naton alukset Itämerellä	Nord Stream -tapaus, Airiston Helmi
Metaforat	Terävä reagoiminen, viranomaisten voima, saada kaapelinkatkoja satimeen	Tiedonvaihdon tiivistäminen, pelotteen vahvistaminen, pakotteiden kiristäminen	Varjolaivasto, lait eivät ole pysyneet perässä, juristeilla iso työnsarka edessä, tutkinnan lässähtäminen
Moraaliset väittämät	Nopea viranomaistoiminta tärkeää lisävahinkojen estämiseksi, vastatoimet toteutettu lakeja noudattaen	Naton tuomio hyökkäyksille, EU-komission solidaarisuus jäsenmaille	Lailisten keinojen löytäminen hybridivaikuttamiseen vastaamiseksi, ”miehistöä kohdeltu kuin terroristiteja”
Visuaaliset kuvat	Poliittinen johto, viranomaiset, viranomaiskallusto, Eagle S -laiva, todistusaineistokuvat, oikeudenkäynti, karttakuvat	Eagle S -laiva, rajavartioston laiva, Ruotsin Nato laiva harjoituksissa 2021, meridroonit, Naton jäsenmaiden johtajat	Laivan miehistö ja asianajaja, asiantuntijat, poliitikot, Eagle S -laiva
Syyt, tausta	Aiemmat tapaukset, hybridivaikuttamisepäilyt	Varjolaivaston aiheuttama uhka Itämeren kriittiselle infrastruktuurille	Hybridivaikuttamisen kompleksisuus ja vaikea torjuttavuus

	Reagoiva viranomais-toiminta ja strateginen viestintä	Kansainvälinen yhteistyö sekä toimet	Hybridivaikuttamisen kompleksisuus
Seuraukset, ratkaisut	Tekijän vastuuseen saattaminen, lisävahinkojen estäminen, pelotteen luominen tulevaisuutta varten	Itämeren Nato-maiden huippukokous, lisävalvonta, uusien laitteiden testaus kaapelirikkojen estämiseen, kansainvälisen koordinaation vahvistaminen	Lainsäädännön selkeyttäminen, kansallisen ja EU-sääntelyn kehittämisen, viranomaisten toimivaltuuksien parantaminen, valvonnan lisääminen

Taulukossa 1 esitellyt kehykset sekä niiden kehystämisen- ja järjestyvälineet käydään yksitellen läpi seuraavissa alaluvuissa. Aineistosta annetaan myös esimerkkejä havainnollistamaan kehysten rakentumista. On hyvä myös huomioida, että aineiston teksteissä esiintyi usein samanaikaisesti useampia kehyksiä. Tästä huolimatta yksittäinen kehys saattoi kuitenkin olla näistä hallitsevin.

4.1.1 Reagoiva viranomaistoiminta ja strateginen viestintä

Ensimmäisenä kehyksenä aineistosta tulkittiin reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehys. Tässä kehyksessä hybridivaikuttamiseen vastaaminen esitettiin etenkin nopeasti toimivien viranomaisten, oikeudellisten toimien sekä strategisen viestinnän kautta. Eagle S -laivan haltuunottoa kuvaa nopeasti ja päättäväisesti toimivat viranomaiset, jotka estivät lisävahinkojen sattumisen pysäyttämällä laivan. Asiassa edetään koko ajan oikeusvaltioperiaatteiden mukaisesti ja operaation sekä tutkinnan suorittavat viranomaiset eikä esimerkiksi armeija. Tapahtunutta poliisi tutki törkeänä tuho-työnä sekä törkeänä tietoliikenteen häirintänä, mitä varten laivasta kerättiin todistusaineistoa sekä miehistöä kuulusteltiin. Asia eteni oikeuteen, jossa sitä käsitellään oikeuskäytäntöjen mukaisesti. Seuraavaksi esitellään tarkemmin, mistä kehystämisen keinoista reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehys on rakentunut.

Entmanin (1993, s. 52) mukaan kehykset esiintyvät teksteissä muun muassa avainsanojen, esimerkkien sekä kuvien kautta tai niiden puuttumisena. Avainsanoina jutuissa

esiintyivät esimerkiksi nopea ja ripeä toiminta, selvittäminen, tutkinta sekä viestin lähettäminen. Muita avainsanoja olivat sabotaasi, tihutyö sekä törkeä tuhotyö. Näillä tuodaan esiin teon mahdollista tahallisuutta ja siten luodaan oikeutusta viranomaisten toimille. Operaation ja viranomaisten toiminnan nopeudesta kirjoitetaan useassa eri yhteydessä, kuten esimerkeistä (1) ja (3) voidaan nähdä. Etenkin poliittisen johdon strategisessa viestinnässä keuhataan viranomaisten nopeaa toimintaa, kuten esimerkki (1) pääministeri Petteri Orpon puheenvuorosta osoittaa. Operaatiota kuvataan myös onnistumisena esimerkissä (2). Kun korostettiin tämän tapauksen ainutlaatuisuutta sekä nopeaa toimintaa, sitä verrattiin usein myös aiempiin samankaltaisiin tapauksiin. Aiemmissä tapauksissa laivoja ei kuitenkaan ole saatu kiinni tai ne on saatu kiinni paljon myöhemmin, jolloin vastatoimia ei ole pystytty toteuttamaan yhtä hyvin. Esimerkissä (3) esitetään, kuinka merikaapelien ja putkien vaurioitumisia on tapahtunut aiemminkin.

- (1) Haluan aloittaa kiittämällä suomalaisia viranomaisia ripeästä ja esimerkkiläisestä toiminnasta. Meillä on ollut näitä tapauksia ja päättäväisesti taruimme [tähänkin tapaukseen]. (HS 26.12.2024)
- (2) Trilleri merellä oli suomalaisten onnistuminen. (HS 27.12.2024)
- (3) Merikaapelien vaurioituminen Itämerellä oli jo kolmas kerta reilun vuoden sisällä. Lisäksi Nord Stream -kaasuputket räjäytettiin vuonna 2022. Tieto Estlink 2 -sähkökaapelin vauriosta kulki välittömästi Suomessa viranomaisilta toiselle, ja laiva ohjattiin nopeasti Suomen aluevesille. Tämän jälkeen Suomen viranomaiset laskeutuivat alukselle. Operaatio oli nopea, ja se on saanut huomiota maailmalla. (Yle 28.12.2024)

Strategista viestintää käytettiin vastatoimena muun muassa esimerkin (1) tavoin. Sen avulla luotiin kuvaa Suomen viranomaisista, jotka toimivat nopeasti, luotettavasti sekä lakia noudattaen laivan pysäyttämiseksi sekä tapauksen selvittämiseksi. Strategisella viestinnällä kuitenkin myös rauhoiteltiin ja vakuuteltiin tapauksen aiheuttaman häiriön olevan pieni Suomelle sekä samalla osoitettiin resilienssiä ja rakennettiin sitä viestinnän keinoin. Strategisella viestinnällä toisaalta myös luotiin kuvaa vahvoista vastatoimista luomaan pelotetta. Näin asetettiin punaisia rajoja eli osoitettiin, että hybridivaikuttamisen keinona käytetystä kaapeleiden katkaisusta seuraa toimenpiteitä. Strategista viestintää

toteutettiin kuitenkin harkiten eikä esimerkiksi suoraan lähdetty syyttämään Venäjää, vaikka varjolaivastosta puhuttiinkin, kuten esimerkki (4) osoittaa. Attribuoinnissa käytettiin siis harkintaa ja varovaisuutta myös tilanteen eskaloitumisen estämiseksi.

- (4) Venäjän valtion osuudesta ei voi tehdä johtopäätöksiä tässä "tihutyössä", Orpo sanoo. "Mutta tämä varjolaivasto seilaa Venäjän puolesta." (HS 26.12.2024)

Seppäsen ja Väliiverrosen (2024, Luku 6) mukaan metaforat toimivat vahvoina kehystämisen keinoina, sillä ne ovat usein huomaamattomia ja itsestään selviä. Tämän lisäksi he toteavat metaforien voiman piilevän niiden kyvyssä tiivistää merkityksiä sekä vedota ihmisten tunteisiin. Metaforien avulla viranomaisten kuvattiin muun muassa "reagoineen terävästi" Eagle S -laivan tapaukseen. Viranomaisten nopea toiminta kaapelirikon havaitsemisen jälkeen myös mahdollisti laivan kiinniottamisen, joka aiemmissa tapauksissa ei ole kunnolla onnistunut. Esimerkki (5) näyttää, miten metaforia käytettiin tämän kuvaamiseen.

- (5) Käytännössä tämä oli Suomelle toinen tilaisuus saada kaapelinkatkoja satimeen. Tällä kertaa Suomen reaktio oli nopea ja voimakas. (YLE 27.12.2024)

Siitä, miten viranomaisten toimintaa ja reagointia kuvataan, voidaan myös löytää moraalisia arvostuksia. Entmanin (1993, s. 52) mukaan kehykset nimittäin esittävät ja luovat moraalisia väittämiä. Reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehyksessä nopea reagointi nähdään tärkeänä ja oikeutettuna, sillä muuten laiva olisi voinut aiheuttaa lisää vahinkoja. Ilman nopeita toimia Viron sähkönsaanti olisi myös saattanut vaarantua, kuten esimerkissä (6) tuodaan esiin. Esimerkki (7) puolestaan osoittaa, kuinka toteutetuilla vastatoimilla tuli olla jo toteuttamisvaiheessa poliittinen hyväksyntä eli toisaalta samalla myös moraalinen hyväksyntä.

- (6) Oli toimittava nopeasti. Jos rahtialus jatkaisi reitillään, puolen tunnin sisällä se rikkoisi toisenkin Suomen ja Viron välisen sähkökaapelin, Estlink

1:n. Se olisi heikentänyt merkittävästi Viron sähkösaantia. Tunnin sisällä laiva saavuttaisi Balticconnector-kaasuputken. (HS 28.12.2024)

- (7) Instituutioiden piti myös olla samalla aaltopituudella siitä, että viranomaisten toiminnalla oli poliittinen hyväksyntä. (HS 28.12.2024)

Esimerkissä (6) välittyy kuva siitä, kuinka ison uhkan ankkuria laahaava laiva asettaa ja minkä takia sen pysäyttämiseksi on toimittava nopeasti. Laivan vapaaseen kulkuun puuttuminen arvioidaan siis vähemmän tärkeäksi kuin lisävahinkojen estäminen. Myös esimerkki (7) osoittaa vastatoimien moraalisen hyväksynnän, sillä poliittinen johto tuskin olisi hyväksynyt moraalittomia tai lainvastaisia toimia. Hybridivaikuttamiseen vastaimista kehystetään siis oikeutettuna toimenä korostamalla mahdollisia puuttumatta jättämisen seurauksia ja toisaalta tuoden esiin toiminnan oikeellisuuden pohtimista jo niitä toteutettaessa.

Reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehyksessä käytetään hyvin monipuolisesti erilaisia kuvia. Kuvia löytyy muun muassa poliittisesta johdosta, viranomaisista, viranomaisten kalustosta, Eagle S -laivasta, todistusaineistosta (mm. ankkuri ja laivan kylki), oikeudenkäynnistä sekä kartoista, jossa näkyy eri kaapelit sekä Eagle S -laivan liikkeitä. Rajavartiolaitos julkaisi kuvan 2 laivan haltuunotosta tapahtuman jälkeen. Siinä helikopterista laskeutuvat Eagle S -laivan kannelle poliisin ja Rajavartiolaitoksen valmiusjoukkojen jäseniä. Rajavartiolaitoksen itse julkaisemalla kuvalla pystytään lähettämään viesti niin kansallisesti kuin kansainväliselle yleisölle. Kuva osoittaa, että Suomi ottaa vakavasti hybridivaikuttamisepäilyt sekä puuttuu tähän toimintaan järein, mutta laillisin keinoin. Näin kuvan julkaisu sekä mediatekstien kehukset nopeasti ja laillisesti toimivista viranomaisista ovat osa strategista viestintää.

Poliisin ja Rajavartiolaitoksen valmiusjoukot laskeutuivat Eagle S:n kannelle 26. joulukuuta. Kuva: Rajavartiolaitos / Lehtikuva

Kuva 2. Poliisi ja Rajavartiolaitos Eagle S -laivan kannella (Happonen, 2025).

Entmanin (1993, s. 52) mukaan kehystämisen avulla esitetään myös ongelmia ja niiden syitä sekä seurauksia ja ratkaisuvaihtoehtoja. Nopean ja reagoivan viranomaistoiminnan syynä on aiemmat samankaltaiset tapaukset. Näissä laivoja ei ole saatu kiinni ja tutkittua tai ne on saatu tutkinnan kohteeksi vasta myöhemmin. Tämän seurauksena uuteen hybridivaikuttamisepäilyyn reagoitiin nopeasti, jotta todistusaineistoa päästäisiin

keräämään sekä estettyä laajemmat tuhot. Ongelmaan eli varjolaivaston käyttämiseen hybrdivaikuttamisen keinona merikaapeleiden katkaisussa vastattiin monella eri tavalla. Näitä olivat laivan haltuunotto, todisteiden kerääminen, oikeudelliset toimet, kuten takavarikko ja rikossyytteet sekä toisaalta strateginen viestintä, jolla viestittiin toimista ja hybrdivaikuttamisen hyväksymättömydestä.

4.1.2 Kansainvälinen yhteistyö sekä toimet

Kansainvälinen yhteistyö sekä toimet kehyksessä hybrdivaikuttamiseen vastaaminen nähdään pelkkää Suomea isompana asiana, johon pitää vastata muiden valtioiden kanssa yhdessä. Eagle S -laivan nähdään kuuluvan Venäjän varjolaivastoon, jotka aiheuttavat uhkan koko Euroopalle. Varjolaivastolla tarkoitetaan laivoja, jotka kiertävät pakotteita ja Venäjän öljylle asetettua hintakatkoa. Varjolaivasto aiheuttaa uhkan muun muassa Itämerellä, missä se on katkaissut useita eri kaapeleita, minkä lisäksi huonokuntoiset laivat ovat ympäristöuhka. Näin tähän uhkaan vastaaminen on siis koko Euroopan vastuulla. Tässä kehyksessä kuvataan sitä, kuinka hybrdivaikuttamiseen voidaan vastata kansainvälisen yhteistyön sekä poliittisten päätösten, kuten pakotteiden tai valvonnan lisäämisen avulla.

Kansainvälinen yhteistyö sekä toimet kehyksessä avainsanoina toimivat muun muassa Nato, EU, liittolaiset, informaation vaihtaminen sekä puolustusyhteistyö. Esimerkki (8) osoittaa, kuinka Suomi oli heti tapauksen jälkeen yhteydessä muihin maihin sekä Natoon ja EU:hun. Esimerkkeinä kansainvälisestä yhteistyöstä käytetään puolestaan esimerkiksi JEF-maiden käynnistämää operaatiota sekä Naton lähettämiä laivoja Itämerelle turvaamaan merenalaista infrastruktuuria.

- (8) ORPO kertoi käyneensä keskusteluja Viron, Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Puolan sekä EU-komission johdon kanssa. Tasavallan presidentti Alexander Stubb on Orpon mukaan ollut yhteydessä Natoon. (HS 26.12.2024)

Hybrdivaikuttamiseen vastaamista yhteistyön avulla kuvataan myös metaforien kautta. Esimerkissä (9) JEF-maiden kanssa tehtävässä yhteistyössä muun muassa tiivistetään

tiedonvaihtoa. Esimerkissä (10) nähdään, kuinka EU:n kohdalla metaforana käytetään esimerkiksi pakotteiden kiristämistä.

- (9) Puolustusyhteistyötä tekevät JEF-maat, joihin myös Suomi kuuluu, tiivistävät tiedonvaihtoa ja alkavat arvioida Itämerellä liikkuvien alusten aiheuttamia riskejä entistä tarkemmin. (Yle 7.1.2024)
- (10) Raikin mukaan yhtenä mahdollisena vastatoimena on varjolaivastoa koskevien pakotteiden kiristäminen, jossa EU on keskeisessä roolissa. (Yle 14.1.2025)

Yhteistyön ja tuen avulla osoitetaan myös moraalisia väittämiä. Naton pääsihteeri Mark Rutte kertoo esimerkissä (11) Naton tuomitsevan tällaiset hyökkäykset. EU:n komissio ja ulkopoliittinen edustaja Kaja Kallas julkaisivat puolestaan yhteisen kannanoton Eagle S -laivan tapaukseen, jota kuvaillaan esimerkissä (12). Näillä esimerkeillä osoitetaan moraalista tukea Suomelle sekä samalla tuomitaan tahallinen infrastruktuurin vahingoittaminen. Esimerkki (12) myös osoittaa, kuinka Suomen vastatoimia ei kritisoitu tai pidetty kohtuuttomina muiden mielestä, vaan päinvastoin niitä keuhuttiin.

- (11) Nato tukee solidaarisesti liittolaisiaan ja tuomitsee kaikki hyökkäykset kriittistä infrastruktuuria vastaan. (HS 26.12.2024)
- (12) Siinä he kuvasivat kaapelirikkoa uusimmaksi iskuksi kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuneiden iskujen sarjassa, kiittivät Suomen viranomaisia aluksen ripeästä hallintaan otosta, kertoivat tekevänsä tutkinnassa yhteistyötä suomalaisviranomaisten kanssa ja lupasivat täyden solidaarisuutensa Suomelle, Virolle ja Saksalle. (HS 26.12.2024)

Kansainvälisen yhteistyön sekä toimien kehityksessä käytetään kuvia muun muassa Naton aiemmissa harjoituksissa olevista laivoista, Ruotsin laivaston HMS Belos -aluksesta, joka tuki suomalaisviranomaisia kaapelivaurioiden tutkinnassa, Suomen rajavartiolaitoksen laivasta sekä Naton jäsenmaiden johtajista. Artikkeleissa käytettiin myös videoita, joissa yhdessä Naton pääsihteeri Mark Rutte pitää puheen Itämeren infrastruktuurin turvaamiseksi käynnisteillä olevasta "Itämeren vartio" -hankkeesta. Itse videota mielenkiintoisempi on kuitenkin ennen sen käynnistämistä oleva kansikuva kuvassa 3, jota on selkeästi

käsitelty ja jonka seurauksena se on huomattavasti näyttävämpi kuin itse video. Rutte on siinä kuvattuna alaviistosta päättäväinen katse kasvoillaan. Tämä viestii Naton olevan to-
sissaan toimistaan, joita toteutetaan varjolaivaston aiheuttamien hybridiuhkien torjumi-
seen.

Naton pääsihteeri Mark Rutte kertoi Naton käynnistävän "Itämeren vartio" -hankkeen Itämeren infrastruktuurin turvaamiseksi.

Kuva 3. Naton pääsihteeri Mark Rutte päättäväinen katse kasvoillaan (Stenroos, 2025).

Syynä laajaan yhteistyöhön Nato maiden, EU:n sekä muiden maiden kanssa on se, että varjolaivasto uhkaa Itämeren kriittistä infrastruktuuria ja näin Euroopan turvallisuutta. Ongelma ei koske siis pelkästään Suomea, vaikka se tällä kertaa osui lähinnä Suomen ja

Viron välisiin merenalaisiin kaapeleihin. Seurauksena ja ratkaisuna tähän tilanteeseen Suomi ja Viro isännöivät muun muassa Itämeren Nato-maiden huippukokouksen.

- (13) Helsingin-kokouksen suurin anti lienee tiedon jakaminen maiden kesken ja strateginen viestintä. Liittokunnassa halutaan nyt kertoa viesti valmiudesta: Nato-maat ovat hereillä strategisesti merkittävällä Itämeren alueella viime aikojen kaapelirikkojen jäljiltä. (HS 14.1.2025)

- (14) Tällaisia ovat meridroonit, joita Nato testaa Suomen rannikolla – niillä Nato alkaa torjua Itämeren kaapelisabotaasia. (Yle 17.6.2025)

Yhteistyön osoittaminen kokouksilla ja yhteisillä ulostuloilla viestii siitä, että hybridivaikuttamista ei hyväksytä ja että siihen ollaan valmiita vastaamaan, kuten esimerkissä (13) näkyy. Itämeren Nato-maiden huippukokous ei ollut kuitenkaan ainut yhteistyön seuraus. Kesäkuussa uutisointiin esimerkin (14) mukaisesti Naton testaavan meridrooneja, joilla pyritään estämään merenalaisen infrastruktuurin tahallinen rikkominen. Testauksen kuvataan olevan reaktio Itämerellä tapahtuneisiin sabotaaseihin sekä Eagle S -laivan aiheuttamaan tapaukseen.

4.1.3 Hybridivaikuttamisen kompleksisuus

Hybridivaikuttamisen kompleksisuus kehyksessä hybridivaikuttamisesta ja siihen vastauksesta välittyy kuva, jossa ne ovat osa monimutkaista prosessia, jonka hallitseminen ei ole yksinkertaista. Sen takia siinä korostuu etenkin vastatoimien hankaluus ja ongelmallisuus. Kehys nähdään koostuvan kahdesta osasta, rakenteellisista sekä narratiivisista haasteista ja ongelmista, jotka vaikuttavat vastatoimien toteuttamiseen ja niiden julkiseen legitimiteettiin. Rakenteelliset haasteet pitävät sisällään muun muassa vastatoimien oikeudellisia ja poliittisia edellytyksiä, kuten lainsäädännön puutteellisuuden sekä syyllisyyden osoittamisen vaikeuden. Rakenteellisilla haasteilla journalismilla luodaan kuvaa vastatoimien toimivuuden ja vaikutusten epävarmuudesta. Samalla journalismi myös rakentaa erilaisilla haasteilla käsitystä siitä, kuinka hybridivaikuttamiseen vastaus on institutionaalisesti monimutkaista.

Narratiiviset haasteet muodostuvat puolestaan viranomaisten strategisen viestinnän kanssa kilpailevista muista äänistä, kuten laivan miehistön sekä asianajajan kiistoista siitä, että mitään hybrdivaikuttamista olisi tapahtunut. He eivät kuitenkaan vain kiellä tahallisuutta vaan myös kyseenalaistavat viranomaisten toimintaa. Media itse myös kritisoi lievästi vastatoimien onnistumista, mikä tuo esiin hybrdivaikuttamiseen vastaamisen ongelmallisen luonteen. Media ei kuitenkaan kritisoi toimien tekemistä, vaan enemmän sitä, olivatko ne onnistuneita. Narratiivisilla haasteilla ja ongelmilla journalismi luo kuvaa siitä, kuinka vastatoimet ovat tulkinnanvaraisia ja niitä haastetaan kilpailevilla näkemyksillä tapahtumista. Yhdessä rakenteellisilla ja narratiivisilla haasteilla journalismi tuottaa merkityksiä, joiden pohjalta tulkitsemme ja arvioimme vastatoimien uskottavuutta sekä legitimitettä.

Avainsanoina hybrdivaikuttamisen kompleksisuus kehyksessä esiintyivät muun muassa aukottomien todisteiden saamisen vaikeus, tuomiovallan puuttuminen sekä motiivin puuttuminen. Esimerkki (15) osoittaa hyvin useita vastatoimien haasteita, mutta kuvailee samalla myös yleisesti hybrdivaikuttamisen luonnetta. Siinä näkyvät etenkin rakenteelliset haasteet.

- (15) Tutkinnan valmistumisen jälkeen nähdään, onko todisteita teon tahallisuudesta. Hybridioperaatioiden luonteeseen kuuluu samalla, että aukottomien todisteiden saaminen on usein vaikeaa. (HS 23.1.2025)

Tässä esimerkissä voidaan huomata tutkinnan haasteet etenkin pitävien todisteiden saamisessa. Tätä voi selittää hybrdivaikuttamisen luonne, sillä sen tarkoituksena on pysyä juuri tunnistettavuuden kynnyksen alapuolella. Hybrdivaikuttaminen kuvautuu näin kompleksisena ilmiönä, johon on vaikea vastata olemassa olevilla keinoilla, kuten tässä tapauksessa tutkinnalla ja todisteiden keruun avulla.

Tapausta verrataan myös Nord Stream -kaasuputkien räjäyttämiseen sekä Airiston Helmeen. Esimerkissä (16) todetaan, kuinka epäilyt Venäjän osallisuudesta eivät aina ole pidä paikkansa, kuten Nord Stream -kaasuputken kohdalla. Pelkästään epäily

perusteella ei siis voi vetää johtopäätöksiä ja toisaalta todisteiden ja näytön saaminen osallisuudesta voi myös olla haastavaa. Rakenteellisten haasteiden lisäksi journalismi luo vertailulla samalla narratiivista epäilyä ja epävarmuutta siitä, onko Eagle S-laivan tapauksessa kyse Venäjän hybridivaikuttamisesta vai ei. Toisessa esimerkissä (17) tapausta verrataan puolestaan Airiston Helmeen. Siinä yhteneväisyyksiä vedetään viranomaisten toimien ja laivan haltuunoton sekä Airiston Helmeen vuonna 2018 kohdistuneen suuroperaation välille. Molempien nähdään epäonnistuneen sen suhteen, että niitä olisi saatu syytettyä tapausten takana olevista laajemmista ilmiöistä. Tämä korostaa jälleen haasteita sellaisten todisteiden saamisesta, joilla voitaisiin osoittaa esimerkiksi hybridivaikuttamista.

(16) On myös esimerkkejä tapauksista, joissa epäily Venäjän osallisuudesta on osoittautunut vääräksi. (HS 23.1.2025)

(17) Todisteita siitä, että kyseessä olisi ollut järjestäytyneen rikollisryhmän tai muun luvattoman toiminnan peittelemiseksi perustettu kulissiyhtiö, ei saatu. Syytteitä nostettiin lopulta vain talousrikoksista. (Yle 28.8.2025)

Metaforia hybridivaikuttamisen kompleksisuus kehyksestä löytyy jonkin verran. Laivojen kutsuminen varjolaivastoksi toimii itsessään jo metaforana ja osoittaa haasteita pakotteiden toimivuudessa. Yhtenä hybridivaikuttamiseen vastaamisen rakenteellisena haasteena ovat myös lait sekä kansainväliset määräykset, jotka eivät tue vastatoimien toteuttamista. Tämä on nähtävissä esimerkissä (18), jossa varjolaivaston pysäyttämiseen liittyvät ongelmat ovat esillä. Siinä lait eivät ole pysyneet perässä, millä luodaan kuvaa siitä, että ne ovat vanhanaikaisia eivätkä toimi enää nykymaailmassa. Lainsäädännön puutteita verrataan myös fyysisiin reikiin tai tyhjiöihin, kuten esimerkki (19) näyttää.

(18) Tapanisen mukaan laki ja kansainväliset määräykset eivät ole pysyneet perässä, eivätkä ne vastaa riittävällä tavalla nykyisen varjolaivaston muodostamiin ongelmiin. (Yle 30.12.2024)

(19) Kyseessä on selkeä aukko, koska tällaista skenaariota ei ole mietitty. (Yle 28.12.2024)

Moraaliset väittämät tulevat esiin hybridivaikuttamisen kompleksisuus kehyksessä melko epäsuorasti. Esimerkissä (20) laivan kapteeni kommentoi laivan haltuunottoa. Siinä hän esittää moralisoivan vertauksen aggressiiviseen terroristien kiinni ottamiseen, joka luo käsitystä viranomaistoiminnan liiallisesta tai perusteettomasta kovuudesta. Narratiivisena haasteena tämä kyseenalaistaa viranomaisten toimintaa, mikä on puolestaan esitetty reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehyksessä vain positiivisesta näkökulmasta.

(20) ”He tulivat kannelle niin aggressiivisesti kuin olisivat ottamassa kiinni terroristia tai vastaavaa”, hän kertoi haastattelussa. (HS 21.8.2025)

Kuvilla hybridivaikuttamisen kompleksisuutta ei rakenneta tässä kehyksessä kovinkaan voimakkaasti. Kuvina on käytetty esimerkiksi asiantuntijoiden kuvia, kuten juristeja, kuvia Eagle S -laivasta sekä poliitikkoja. Kiinnostavana kuvana joukosta nousee esiin kuvituskuva Presidentti Stubbista. Kuvassa 4 hänet esitetään vakavailmeisenä ja taustalla näkyvät ainakin laiva sekä Naton tunnus. Kuva on luotu yhdistelemällä eri asioita, minkä voi nähdä kuvastavan juuri aiheen kompleksisuutta. Stubbin vakavan ilmeen voi puolestaan nähdä symboloivan niin asian vakavuutta kuin myös niitä haasteita, joita hybridivaikuttamiseen vastaaminen aiheuttaa. Uutisessa muun muassa todetaan kuvan yläpuolella, että kaapelituhossa ei ole löytynyt näyttöä tahallisuudesta. Tämä korostaa hybridivaikuttamisen kompleksisuutena ja haasteena sitä, kuinka vaikeaa pitävän näytön saaminen voi olla, vaikka tutkinta päästäisiin aloittamaan nopeasti.

Kuva: Lehtikuva, kuvitus: Antti Saloniemi / HS

Kuva 4. Presidentti Stubb hybridivaikuttamisen kompleksisuuden edessä (Hartikainen ja muut, 2025).

Haasteiden tunnistamisen seurauksena niihin ehdotetaan myös ratkaisuja. Esimerkiksi kansainvälinen yhteistyö sisältää omat haasteensa. Viron kansainvälisen puolustustutkimuskeskuksen johtaja Kristi Raik muun muassa toteaa esimerkin (21) tavoin, kuinka joidakin asioita voi olla vaikea sopia Naton sisällä. Samalla hän kuitenkin toteaa, että tällaisia vastatoimia voidaan toteuttaa helpommin yksittäisten maiden tai pienten maaryhmien kesken. Tämän lisäksi haasteisiin pyritään vastaamaan muun muassa kehittämällä lainsäädäntöä, lisäämällä valvontaa sekä käyttämällä uusia valvontalaitteita meressä.

(21) Erityisen vaikea kysymys on se, että voisivatko nämä kohteena olevat maat ryhtyä johonkin sellaisiin toimiin, jotka epäsymmetrisesti

aiheuttavat kustannuksia Venäjälle. Siinä on sellainen asia, mistä on vaikea lähteä Natossa kollektiivisesti sopimaan, eli se jää varmaan enemmän yksittäisten maiden ja pienten maaryhmien keskusteltavaksi asiaksi. (Yle 14.1.2025)

- (22) Merioikeutta säätelevää lakia hiukan toisin tulkitsemalla saada lisää mahdollisuuksia puuttua tilanteisiin. Ja toisaalta rakentamalla omaa kansallista sääntelyä ja EU-sääntelyä, jolla viranomaisten toimivaltuuksia parannetaan, jos epäillään esimerkiksi sabotaasitoimia tai ympäristöriskiä. (Yle 15.1.2025)

Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan Johannes Koskisen mukaan kansainvälinen merioikeus kehittyi myös tapaoikeuden kautta. Tämän takia hän ehdottaa ratkaisuna haasteisiin esimerkin (22) tavoin lakien tulkitsemista uudelleen. Tämän lisäksi hän näkee sääntelyn kehittämisen tärkeänä viranomaisten toimivaltuuksien paranemiselle ja näin vastatoimien toteuttamiselle.

Löydettyjen hallitsevien kehysten lisäksi kehysanalyysissa on tärkeä pohtia myös puuttuvia tai vaihtoehtoisia kehyksiä. Entman (1993, s. 54) toteaa, että kehystämisen korostaa tiettyjä puolia asioista, samalla kun se ohjaa huomion pois asian muista puolista. Tämän takia hänen mielestään pois jätetyillä ongelmanmäärittelyillä, selityksillä ja arvioinneilla voi olla yhtä suuri merkitys yleisön ohjautumisen kannalta kuin käytetyillä kehyksillä. Seuraavaksi pohditaan lyhyesti, mitkä mahdolliset kehystykset puuttuivat tästä aineistosta kokonaan tai jäivät vähemmälle huomiolle.

Suomelle tärkeät liittolaiset kommentoivat tehtyjä vastatoimia lähinnä kehuen Suomen nopeaa toimintaa ja reagointia laivan kiinniottamisesta sekä tutkinnasta. Näin puuttuvaksi kehystykseksi jää toimien kritisointi tai kyseenalaistaminen. Toisaalta toimien kritisoimatta jättäminen on saattanut olla strateginen valinta, jotta mahdollisia heikkouksia ei tuoda julkisesti esiin. Tämän lisäksi vähälle huomiolle aineistossa jäivät vastatoimien haittavaikutusten tai eskalaatioriskien pohdinta. Bertolinin ja muiden (2023, s. 19–21, 33–34) mielestä vastatoimia valittaessa sekä niiden loppuarvioinnissa tulisi miettiä toimien mahdollisia sivuvaikutuksia sekä eskalaatioriskejä. Vaikka reagoivan

viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehyksessä tuodaan esiin toimien olleen harkittuja, jää laajempi sivuvaikutusten sekä eskalaatoriskien arviointi kuitenkin käsittelemättä.

4.2 Kehykset suhteessa hybridivaikuttamisen vastatoimien malliin

Tässä luvussa vertaillaan löydettyjä kehyksiä Bertolinin ja muiden (2023) luomaan malliin hybridiuhkiin vastaamisesta. Tällä haetaan vastausta tutkimuksen toiseen kysymykseen sekä siihen, millainen on journalismin rooli hybridivaikuttamiseen vastaamisessa. Bertolinin ja muiden (2023) malli antaa teoreettisen viitekohdan siihen, miten hybridivaikuttamiseen kannattaa ihanteellisesti vastata. Kehysten avulla puolestaan nähdään, miten journalismi ymmärtää, representoi ja rakentaa todellisuutta eli tässä tapauksessa, mitkä asiat se esittää olennaisina hybridivaikuttamiseen vastattaessa. Vertaamalla mallia ja kehyksiä saadaan muun muassa selville, miten kehykset tukevat, haastavat tai täydentävät mallia. Samalla saadaan myös parempi kuva siitä, mikä on journalismin rooli vastatoimissa. Kuten aiemmin todettiin, Bertolinin ja muiden (2023) mallissa ei tule esille median eikä journalismin roolia.

Seuraavaksi analysoidaan, miten löydettyissä kehyksissä näkyy mallin eri vaiheita. Analyysi etenee kehys kerrallaan. On hyvä kuitenkin huomioida, että kehykset eivät aina vastaa mallin vaiheita täydellisesti tai anna niille suoria vastineita. Journalismilla myös kuvataan hybridivaikuttamisen vastatoimia jälkikäteen eli kun hybridivaikuttaminen oli jo alkanut. Malli puolestaan esittää ihanteellisen prosessin hybridivaikuttamiseen vastaamiseen, joka alkaa jo ennen kuin mitään on tapahtunut. Tämän takia kehysten sisältö ei aina heijasta mallin vaiheita yksiselitteisesti, mutta tästä huolimatta niistä voidaan löytää yhtymäkohtia.

Vertailemalla kehyksiä sekä Bertolinin ja muiden (2023) mallia, voidaan siis löytää pääteltävissä olevia yhteyksiä niiden väliltä, vaikka nämä eivät olisikaan aina yksiselitteisiä tai suoria. Esimerkiksi mallin ensimmäisessä vaiheessa eli valmisteluvaiheessa, toimet tulisi toteuttaa jo ennen hybridivaikuttamisen alkamista, mikä ei näy suoraan kehyksissä,

sillä journalismilla kuvataan jo alkanutta toimintaa. Tästä huolimatta esimerkiksi reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehyksessä voidaan kuitenkin huomata niitä piirteitä, jotka vastaavat mallin valmisteluvaiheen tavoitteita. Valmisteluvaiheessa asetetaan punaisia rajoja hyväksymättömälle toiminnalle, mitä myös journalismi luo esittämällä valtionjohdon ja viranomaisten toimia sekä viestintää. Tämä tukee vasta toimien oikeutusta ja viestii, että tällaisella toiminnalla on seurauksia. Näin voidaan löytää yhteys kehyksen ja valmisteluvaiheen väliltä, sillä molemmat luovat punaisia rajoja tulevaisuutta varten, vaikkakin ajoitukseltaan eri kohdissa.

Vertailun avulla voidaan löytää ja tunnistaa ne viestinnälliset tekijät, joilla journalismi osallistuu hybridivaikuttamiseen vastaamiseen. Jo pienetkin yhtäläisyydet kehysten ja mallin välillä voidaan nähdä tutkimuksen kannalta olennaisina. Niiden avulla nimittäin selviää, miten journalismi vaikuttaa hybridivaikuttamiseen liittyvien vastatoimien tulkitaan ja merkityksellistämiseen. Mallin vaiheiden ja kehysten vertailun jälkeen kerrotaan tarkemmin, millainen kuva journalismin roolista hybridivaikuttamiseen vastaamisesta syntyy kunkin kehyksen osalta.

4.2.1 Hybridivaikuttamisen vastatoimet viranomaistoiminnan ja viestinnän näkökulmasta

Eniten yhtäläisyyksiä Bertolinin ja muiden (2023) malliin löytyi reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehyksestä. Tästä kehyksestä oli löydettävissä yhtäläisyyksiä lähes jokaiseen Bertolinin ja muiden mallin vaiheeseen. Ainoastaan mallin viides ja viimeinen vaihe eli arviointivaihe ei tule selvästi esiin tässä kehyksessä. Mallin ensimmäisessä vaiheessa eli valmisteluvaiheessa ilmaistaan muun muassa keskeiset intressit sekä viestitään hyväksymättömän käyttäytymisen punaisista rajoista. Eagle S -laivan toimintaan reagoiminen nopeilla viranomaistoimilla toimi viestinä punaisten rajojen asettamisesta. Journalismilla punaiset rajat asetettiin myös näkyvämmiin esille niin kotimaiselle kuin kansainväliselle yleisölle. Valmisteluvaiheessa punaiset rajat pitäisi tosin asettaa jo rauhan aikana ennen hybridivaikuttamista, mikä voi osoittaa aiempien rajojen

riittämättömyyden tai jopa puuttumisen. Tapauksen voi kuitenkin nähdä asettavan rajoja tulevaisuutta varten uudella nopeammalla viranomaisten reagoinnilla.

Valmisteluvaiheen toisessa osiossa viestitään kyvystä ja tahdosta toteuttaa rangaistukset tai pelotteet. Viestintä tapahtuu muun muassa julkisten ja yksityisten lausuntojen, kansallisten strategioiden tai doktriinien julkaisemisen sekä normien kehittämisen kautta. Reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehityksessä se näkyi muun muassa poliittisen johdon sekä viranomaisten strategisessa viestinnässä. Sillä osoitettiin halua selvittää asia sekä käsitellä se oikeudellisten prosessien mukaisesti.

Valmisteluvaiheessa pyritään myös parantamaan ja vahvistamaan syyllisyyden osoittamista sekä kykyä havaita hybridivaikuttaminen. Havaintokyvyn pohjana on muun muassa todisteiden kerääminen ja niiden analysointi, mikä edellyttää kykyä yhdistää tietoa eri lähteistä sekä eri virastojen välillä. Reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehityksessä käy ilmi, kuinka media kuvaa viranomaisten toimineen havaittuaan putkirikon. Laivaan käytettiin esimerkiksi pakkokeinoja telekuuntelun avulla sekä tietoja vaihdettiin niin rajaviranomaisten kuin poliisin välillä.

Syyllisyyden osoittamisessa on puolestaan tärkeää tehdä se poliittisesti merkityksellisessä aikataulussa. Reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehityksessä journalismilla esitetään, kuinka todisteita alettiin keräämään heti sekä muodostamaan tilannekuvaa tapahtumista. Strategisessa viestinnässä Venäjää ei syytetty suoraan, mutta todettiin esimerkiksi varjolaivaston toimivan Venäjän hyödyksi. Journalismissa noudatettiin pitkälti valtion strategista viestintää syyllisyyden osoittamisen osalta. Journalismia ei kuitenkaan sido samat rajoitteet, kuin esimerkiksi valtionjohtoa, joten sillä olisi ollut mahdollisuus ottaa asiaan kantaa voimakkaamminkin.

Toisessa vaiheessa Bertolinin ja muiden (2023, s. 12) mallia eli havaitsemis- ja attribuutiivaiheessa keskitytään hybridihyökkäysten havaitsemiseen ja hyökkäyksen myöhempiin attribuointiin eli syyllisyyden osoittamiseen. Reagoivan viranomaistoiminnan ja

strategisen viestinnän kehyksessä voidaan huomata piirteitä etenkin hybridivaikuttamisen havaitsemisesta. Mallissa kerrotaan, kuinka hybridivaikuttamisen havaitsemisessa tarvitaan muun muassa kansainvälistä ja organisaatioiden välistä yhteistyötä, tiedonjako, analyyttisiä taitoja, teknistä asiantuntemusta sekä poliittista tahtoa (Bertolini ja muut, 2023, s. 12). Journalismilla kuvataan tapahtumia juuri näiden asioiden kautta reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehyksessä. Kehyksessä tuodaan esimerkiksi esiin, kuinka rajaviranomaiset tekivät yhteistyötä poliisin kanssa epäilyttävän toiminnan havaittuaan.

Seuraavassa vaiheessa eli päätöksentekovaiheessa valitaan käytettävät vastatoimet. Käytetyt vastatoimet tulevat esiin reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehyksessä median kuvaillessa viranomaisten toimintaa. Bertolini ja muut (2023, s. 19–21) kuitenkin huomauttavat, että vastatoimia valittaessa tulee miettiä myös muun muassa toimien laillisuutta, arvioida vaikutusten kestoja sekä suhteellisuutta. Tässä kehyksessä ne ilmenevät vastatoimien yhteydessä esimerkiksi kuvauksina poliisin jatkuvasta arviosta koskien käytössä olevien pakkokeinojen, kuten matkustuskieltojen ja takavarikkojen, riittävyttä, kattavuutta ja tarpeellisuutta. Tämän lisäksi Bertolini ja muut (2023, s. 19–21) toteavat vastatoimien laillisuuden miettimisen olevan olennaista, sillä niiden on perustuttava sekä kansalliseen että kansainväliseen oikeuteen, jotta oikeudelliset esteet niiden toteuttamiselle voidaan välttää. Myös tämä näkyy kehyksessä syyttäjän ja viranomaisten välisessä keskustelussa mahdollisista toimista ja tulevista syytteistä.

Päätöksentekovaiheessa tulisi myös arvioida poliittista tahtoa ja suunnitelluille toimille pitäisi olla riittävä poliittinen tuki (Bertolini ja muut, 2023, s. 27–28). Päättäjien tulisi tämän lisäksi omaksua koko hallinnon kattava lähestymistapa vastatoimien koordinoimiseen, kuten Bertolinin ja muiden mallissa kerrotaan. Nämä näkyvät hyvin reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehyksessä, jossa niin poliittinen johto kuin eri viranomaistahot toimivat yhteisymmärryksessä ja yhteistyötä tehden, toteuttaen vastatoimia omilla alueillaan.

Neljännessä vaiheessa eli toteutusvaiheessa valitut toimenpiteet toteutetaan asianmukaisesti ja tehokkaasti hyödyntäen suunniteltua ajankäyttöä ja ajoittamista, yleisön tuen vahvistamista sekä johdonmukaisen strategisen viestinnän kautta (Bertolini ja muut, 2023, s. 31). Reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehityksessä journalismilla kuvataan viranomaisten nopeita toimia laivan haltuunotosta sekä tapauksen tutkimisessa, mitkä osoittavat ajankäytön ja ajoittamisen suunnittelua. Uutisoimalla valtionjohdon ja viranomaisten tiedotustilaisuuksista ja strategisesta viestinnästä, sillä myös vahvistetaan kuvaa laillisista ja onnistuneista toimista sekä voimistetaan yleisön tukea. Bertolinin ja muiden (2023, s. 31–32) mukaan valtion tulisikin toteuttaa synkronoitua ja koordinoitua hallinnonlaajuista, monitasoista strategista viestintää, jonka avulla vastatoimet voidaan selittää sekä kotimaiselle että kansainväliselle yleisölle. Tämä näkyi esimerkiksi alkuvaiheen yhteisessä tiedotustilaisuudessa, missä niin pääministeri kuin poliisi kertoivat tapahtumien kulusta sekä toteutetuista vastatoimista.

Reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehityksessä journalismin rooli hybridivaikuttamiseen vastaamisessa näkyy monissa eri asioissa. Journalismilla osallistutaan muun muassa punaisten rajojen ja hyväksymättömän käytöksen määrittelyyn kuvaamalla hybridivaikuttamiseen vastaamiseen käytettyjä toimia positiivisessa sävyssä. Näin osoitetaan, että Eagle S -laivan toimet eivät ole hyväksyttäviä ja että tällaisella toiminnalla on seurauksia. Tämä lähettää viestin siitä, että hyväksyttävän käyttäytymisen punainen raja on ylitetty. Vaikka tämä ei tässä tapauksessa näy niinkään toimien valmisteluvaiheessa, voi sen silti nähdä luovan näitä rajoja tulevia tapauksia varten.

Kuvaamalla viranomaisten toimia tarpeellisina sekä perusteltuina vastauksina hybridivaikuttamiseen, journalismi myös rakentaa oikeutusta ja hyväksyntää käytetyille vastatoimille eli niiden legitimitettä. Näin voidaan vaikuttaa tapauksen tulkintaan sekä rakentaa kansalaisten luottamusta viranomaisten toimintaan. Tuomalla esiin valtion strategista viestintää, journalismi myös toimii osaltaan sen edistäjänä. Journalismin kautta viestintä voi saavuttaa laajemmat yleisöt.

Tässä kehyksessä viranomaistoimia kuvataan muun muassa nopean havaitsemisen ja asiaan puuttumisen avulla, mitkä vaikuttavat mielikuvaan Suomen resilienssistä sekä yhteiskunnan valmiustasosta. Journalismilla voidaan luoda mielikuvia vahvasta resilienssistä, esittämällä vastatoimet nopeina ja positiivisessa valossa. Viranomaisten rauhoittavan viestinnän tapahtumien pienestä vaikutuksesta esimerkiksi Suomen sähkön saantiin voi myös nähdä lisäävän mielikuvaa yhteiskunnan hyvästä valmiustasosta sekä varautumisesta. Mielikuvat vahvasta resilienssistä sekä viranomaistoimien kehuminen saattavat myös itsessään vahvistaa resilienssiä. Vahva resilienssi ja valmiustaso voivat puolestaan toimia pelotteena siten, että se kasvattaa uusien hyökkäysten kustannus-hyötylaskelmaa.

4.2.2 Hybridivaikuttamisen vastatoimet kansainvälisen yhteistyön näkökulmasta

Kansainvälinen yhteistyö ja toimet kehyksessä ei ollut yhtä paljon yhtymäpintaa mallin kanssa verrattuna edelliseen kehykseen. Kansainvälinen yhteistyö ja toimet kehyksessä hybridivaikuttamiseen vastaamisen nähdään koskettavan koko Eurooppaa ja siihen tulisi vastata yhteistyön avulla. EU ja Nato ovat molemmat mukana vastatoimissa muun muassa pakotteiden ja lisävalvonnan toimilla. Bertolinin ja muiden (2023, s. 6–7) mallissa valmisteluvaiheessa etenkin pienten ja keskisuurten valtioiden tulisi määritellä sopimattoman käyttäytymisen rajoja yhdessä samanmielisten kumppaneiden kanssa. Tämä näkyy kehyksessä Naton ja EU:n nopeina kannanottoina ja tuen osoittamisena tapauksen selvittämiseksi ja uusien tapausten estämiseksi. Samanlaiset reaktiot ja asian tuomitseminen yhdessä asettaa rajoja koko EU:n alueella.

Valmisteluvaiheessa parannetaan Bertolinin ja muiden (2023, s. 10–11) mukaan tämän lisäksi syyllisyyden osoittamista. He huomauttavatkin, että vastatoimien oikeutus pohjautuu paljon siihen, kuinka muut vakuuttuvat syyllisyyden osoittamisesta. Suomen tärkeimmillä kumppaneilla EU:lla ja Natolla näytti olevan samalaiset käsitykset tapauksen takana olevasta syyllisestä, joten tehtyjä vastatoimia ei kritisoitu.

Toisessa vaiheessa eli havaitsemis- ja attribuutiovaiheessa voidaan Bertolinin ja muiden (2023, s. 13) mukaan jakaa kerättyjä tietoja liittolaisten ja kumppaneiden kesken. Tämä tulee kansainvälisen yhteistyön ja toimien kehityksessä esiin viimeistään siinä kohtaa, kun Suomen todetaan toimittavan Nato-liittolaisille tarkan raportin toimintamallista, jota se käytti Eagle S -laivan tapauksen hoidossa.

Päätöksentekovaiheessa valitaan käytettävät vastatoimet (Bertolini ja muut, 2023, s. 13), mistä kansainvälisen yhteistyön ja toimien kehityksessä on nähtävissä muun muassa pakotteet varjolaivastolle sekä vartioinnin lisääminen Itämerellä. Tämä lisäksi Bertolini ja muut (2023, s. 27–28) kertovat, että vastatoimien poliittista tahtoa sekä uskottavuutta tulisi arvioida päätöksentekovaiheessa. Heidän mukaansa pienille valtioille on erityisen tärkeää kansainvälinen tuki, jotta toimilla olisi enemmän uskottavuutta. Teksteissä ei tuoda esiin sitä, että toimille olisi etukäteen varmistettu tukea muilta valtioilta. Sen sijaan niissä kuitenkin kehystetään muun muassa EU:n ja Naton tuomitsevan hybridivai- kuttamisen ja olevan Suomen tukena. Vastatoimille saatiin siis myös kansainvälistä tukea, mikä Bertolinin ja muiden (2023, s. 27) mukaan lisää vastatoimien uskottavuutta.

Päätöksenteon jälkeen tulevassa toteutusvaiheessa vastatoimet toteutetaan, minkä lisäksi Bertolini ja muut (2023, s. 31) kertovat niin kotimaisen kuin kansainvälisen tuen seuraamisen olevan tärkeää. Media seuraa kehityksessä kansainvälistä tukea esittämällä eri valtioiden tai toimijoiden kannanottoja tapaukseen liittyen. Suomen liittolaisten osalta nämä kommentit ovat positiivisia eli Suomen vastatoimet saavat tukea sille olen- naisilta viiteryhmiltä. Tämän voi osittain nähdä myös arviointina eli osana mallin vii- meistä arviointivaihetta. Tuen ja hyväksynnän osoittaminen voidaan nähdä myönteisenä arviointina, joka vahvistaa toimien legitimitettä. Toisaalta kriittisen arvioinnin puuttu- minen voi myös olla strateginen valinta, jossa mahdollisia heikkouksia ei haluta tuoda julkisesti esiin.

Kansainvälisen yhteistyön ja toimien kehityksen perusteella journalismin rooli hybridivai- kuttamiseen vastaamisessa voidaan nähdä olevan kansainvälisen tuen vahvistaminen,

yhteisen pelotteen luominen sekä yhteisen rintaman ylläpitäminen. Yhdenmukainen reagointi tapahtuneeseen luo yhtenäisyyttä sekä lähettää yksimielisen viestin hybridivaikuttamisen hyväksymättömyydestä. Journalismilla tästä tehtiin näkyvämpää, minkä lisäksi yhteistyö ja yhteinen reagointi esitettiin myönteisessä valossa. Esittämällä Suomelle tärkeiden viiteryhmien samankaltaiset reaktiot hybridivaikuttamisen tuomitsemisesta ja Suomen tukemisesta, annettiin samalla hyväksyntä toteutetuille vastatoimille. Ilman laajempaa tukea ja hyväksyntää Suomen viranomaiset olisivat saattaneet joutua muuttamaan toimintatapojansa.

4.2.3 Hybridivaikuttamisen vastatoimet ilmiön kompleksisuuden näkökulmasta

Hybridivaikuttamisen kompleksisuus kehyksessä hybridivaikuttamiseen vastaamista kuvataan siihen liittyvillä haasteilla, joita jaoteltiin rakenteellisiin ja narratiivisiin ongelmiin. Rakenteellisia ongelmia ovat muun muassa lainsäädännölliset haasteet sekä pakotteiden kiertäminen. Narratiivisia ongelmia ovat puolestaan laivan miehistön ja asianajajan kommentit hybridivaikuttamisen kiistämisestä sekä viranomaisten toiminnan kritisointi. Bertolinin ja muiden (2023) malli pyrkii hallitsemaan ja valmistautumaan niihin epävarmuuksiin ja haasteisiin, joita journalismi puolestaan nostaa esiin vastatoimien ongelmina.

Bertolinin ja muiden (2023, s. 6–7) mallissa tämä kehys näkyy valmisteluvaiheessa muun muassa punaisten rajojen kohdalla. Journalismilla nostetaan kehyksessä esiin vastatoimien signaloinnin ongelmallisuus. Vastatoimien todettiin usein toimivan viestinä ja signaalina siitä, että hybridivaikuttamista ei hyväksytä ja sillä on seurauksia. Tätä punaisten rajojen asettamista kuitenkin kyseenalaistetaan esittämällä siihen liittyviä ongelmia. Viestin todetaan esimerkiksi vanhenevan nopeasti, jos seuraavan tapauksen kohdalla laiva ei tottele viranomaisten käskyjä. Rajojen asettamisessa viestimisen ongelmana nähdään myös sen toimimattomuus, sillä uusi kaapelirikko tapahtui Latvian ja Ruotsin välillä melko pian Eagle S -laivan tapauksen jälkeen. Tämän yhteydessä todetaan, että ehkä viestiä rajoista ei ollut ymmärretty tai siitä ei välitetty. Nämä osoittavat kaikki punaisten rajojen asettamisen ongelmallisuuksia eli sitä, että niistä on vaikea tehdä uskottavia.

Rakenteelliset ongelmat voidaan nähdä olevan osa valmisteluvaihetta myös siitä näkökulmasta, että lainsäädännön aukot pitäisi olla kunnossa ennen hybridivaikuttamisen alkamista. Tämä kuitenkin osoittaa hybridivaikuttamisen ja siihen vastaamisen kompleksisuutta ja institutionaalista monimutkaisuutta, sillä esimerkiksi kansainvälistä merioikeutta tai sen tulkintaa on Suomen vaikea muuttaa yksin. Hybridivaikuttamisella pyritään myös tarkoituksella osumaan demokraattisten valtioiden heikkouksiin, joita journalistilla nostetaan esiin kuvailtaessa vastatoimien haasteita ja ongelmia.

Havaitsemis- ja attribuutiovaiheeseen kuuluva syyllisyyden osoittaminen nousee myös esiin hybridivaikuttamisen kompleksisuuden kehyksessä. Syyllisyyden osoittaminen nähdään hankalana, sillä hybridivaikuttamisen luonteeseen kuuluu se, että se on vaikeasti selvitettävissä. Ongelmallista tässä tapauksessa on myös varjolaivaston peiteltyt omistussuhteet. Itse tutkinnassa ei myöskään löydetty motiivia teolle eikä valtionjohtokaan suoraan syytä ketään tapauksesta. Tämä osoittaa sen, kuinka hybridivaikuttamiseen vastaaminen voi olla vaikeaa ja se on tehtävä hienovaraisesti, jotta vältetään sotilaalliselta eskalaatiolta.

Päätöksentekovaiheessa valitaan käytettävät vastatoimet, joita kuitenkin etenkin narratiivisilla haasteilla kritisoitiin. Laivan asianajaja sekä kapteeni kritisoivat muun muassa laivan haltuunottoa sekä muutenkin viranomaisten toimia liian aggressiivisina tai liioiteltuina. Myös toimien laillisuutta kyseenalaistetaan. Vastatoimien tulisi pohjautua Bertolinin ja muiden (2023, s. 19–21) mukaan kansalliseen ja kansainväliseen oikeuteen, jotta vastatoimien toteuttamisella ei olisi oikeudellisia esteitä. Viranomaisten toimet noudattivat lakeja, mutta laivan edustajien mielestä Suomella ei ole tuomiovaltaa asiassa, sillä kaapelirikot tapahtuivat Suomen aluevesien ulkopuolella. Hybridivaikuttamisen kompleksisuus vaikeuttaa siis myös lakien tulkintaa. Media itse tuo esiin näkökulmia siitä, oliko laivan haltuunotto ja tutkinta onnistunut sekä oliko toimet riittäviä. Se ei kyseenalaista niiden tarpeellisuutta, mutta tuo esiin sen, kuinka ne eivät myöskään onnistuneet täydellisesti. Miehistön kommentit puolestaan haastavat vastatoimien legitimitetin.

Bertolinin ja muiden (2023, s. 24) mallissa päätöksentekovaiheeseen kuuluvassa seitsemännessä osiossa arvioidaan toimien vaikutusta vastustajan kustannus-hyötyajatteluun. Tämä ei näy sellaisenaan suoraan kehyksessä, mutta haasteena nostetaan esiin esimerkiksi varjolaivastolle asetettujen pakotteiden kiertäminen. Näin pakotteilla tavoiteltavat taloudelliset tappiot tai rajoitteet eivät ole vaikuttaneet niinkään varjolaivastojen toimintaan. Tämä on sidoksissa myös seuraavaan osioon, jossa muun muassa tulisi varmistaa, että hyökkääjä pitää vastatoimia uskottavina sekä uhkana (Bertolini ja muut, 2023, s. 27–28). Aiempien tapausten kohdalla toteutetut toimet eivät selkeästi ole ainakaan olleet tarpeeksi uhkaavia, että ne olisivat vaikuttaneet tulevaan toimintaan. Eagle S -laivan tapauksessa selkeämpää tietoa vastatoimien uskottavuudesta saadaan ehkä oikeusprosessin päättymisen jälkeen.

Toteutusvaiheessa Bertolinin ja muiden (2023, s. 31) mukaan toteutetaan valitut toimenpiteet. Näitä kritisoitiin etenkin laivan miehistön ja edustajien suunnalta, minkä lisäksi media kyseenalaisti lievästi toimien onnistumista. Viimeisen vaiheen eli arviointivaiheen voi nähdä kietoutuvan osaksi koko hybrdivaikuttamisen kompleksisuuden kehystä ja olevan sen ydin. Bertolinin ja muiden (2023, s. 33–34) mallissa koko prosessin ja vastatoimien toteutus arvioidaan lopuksi. Hybrdivaikuttamisen kompleksisuuden kehyksessä journalismilla toteutetaan tätä arviointia ja kyseenalaistamista kuitenkin koko prosessin ajan. Se esittää vastatoimien haasteita sekä eriäviä mielipiteitä, kun prosessi vastatoimien toteuttamisesta on edelleen kesken. Näin tämän kehyksen voi nähdä toteuttavan median vallan vahtikoiran roolia, sillä se pitää viranomaisten toimet keskustelun alaisina.

Hybrdivaikuttamisen kompleksisuuden kehyksessä journalismin rooliksi hybrdivaikuttamiseen vastaamisessa muotoutuu keskusteluilmapiirin ja merkitysten luominen, toiminnan arvioiminen sekä vastatoimien ongelmallisuuden ja haasteiden esiin tuominen. Journalismi osoittaa etenkin vastatoimien narratiivisen luonteen, jota Bertolinin ja muiden (2023) mallissa sivutaan lähinnä virallisen strategisen viestinnän näkökulmasta. Malli tunnistaa viestinnän tärkeyden niin kansallisen kuin kansainvälisen tuen saamisessa sekä pelotteen luomisessa vastustajalle. Se ei kuitenkaan nosta samalla tavalla esiin

mediaympäristössä käytyä kamppailua vastatoimien määrittelystä. Journalismi tuo esiin myös sen, että attribuutio ei ole vain todisteiden pohjalta esitettyä syyllisyyttä, vaan myös narratiivisen merkityskamppailun kohde. Hybridivaikuttamisessa syyllistä on usein vaikea osoittaa, mikä antaa tilaa syyllisyyden ja tahallisuuden kiistämiseksi. Näin syntyy kamppailu siitä, kenen tarinaa uskotaan.

Esittämällä kritiikkiä tai vastakkaisia näkökulmia sekä vastatoimien haasteita, journalistiset sisällöt voivat toimia arvioinnin, oppimisen ja kehittämisen pohjana. Julkinen toimien arviointi voi parhaimmillaan myös tukea toimien legitimaatiota, kun niiden arviointi on läpinäkyvää. Julkinen arviointi voi kuitenkin myös tuhota vastatoimien legitimaatiota, jos niiden arvioidaan olevan kohtuuttomia tai epäoikeudenmukaisia.

5 Päätäntö

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, mikä on journalismin rooli hybridivaikuttamiseen vastaamisessa. Ensin tarkasteltiin Ylen sekä Helsingin Sanomien journalistisia sisältöjä kehysanalyysin avulla. Analyysin perusteella aineistosta tulkittiin kolme kehystä, jotka ovat reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehys, kansainvälisen yhteistyön sekä toimien kehys ja hybridivaikuttamisen kompleksisuuden kehys. Seuraavaksi näitä kehysiä verrattiin Bertolinin ja muiden (2023) kehittämään hybridivaikuttamisen vastatoimien malliin. Jokaisesta kehuksesta löytyi yhteneväisyyksiä Bertolinin ja muiden (2023) mallin kanssa, mutta eniten niitä löytyi reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehuksesta. Vertailemalla löydettyjä kehysiä sekä hybridivaikuttamisen vastatoimien mallia, saatiin vastaus tutkimuksen tavoitteeseen eli siihen, mikä on journalismin rooli hybridivaikuttamiseen vastaamisessa.

Tulosten perusteella voidaan ehdottaa, että journalismin rooli hybridivaikuttamiseen vastaamisessa on seuraavanlainen. Reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehuksessa journalismilla osallistutaan punaisten rajojen ja hyväksymättömän käytöksen määrittelyyn kuvaamalla hybridivaikuttamiseen vastaamiseen käytettyjä toimia positiivisessa sävyssä. Se lähettää selkeän viestin siitä, että hybridivaikuttamista ei hyväksytä ja siihen vastataan tarpeellisilla toimilla. Nopeasti reagoineita viranomaisia myös kehuaan ja toimia pidetään tarpeellisina sekä oikeutettuina, millä journalismi luo vastatoimille legitimitettä. Journalismilla myös omalta osaltaan haetaan sekä välitetään kansainvälistä hyväksyntää vastatoimille, mikä on tärkeä osa niin punaisten rajojen viestimistä kuin yhteistyön takaamista.

Kuvaamalla vastatoimia reagoivan viranomaistoiminnan ja strategisen viestinnän kehysten tavoin, journalismilla lisätään uskoa viranomaisiin sekä Suomen toimintatapoihin hybridiuhkiin vastattaessa. Tämä mielikuva rakentaa ja vahvistaa ihmisten tunnetta resilienssistä sekä mielikuvaa yhteiskunnan hyvästä valmiustasosta ja varautumisesta. Samalla nämä osoittavat muille valtioille Suomen resilienssin, varautumisen ja viranomaisiin luottamuksen olevan vahvaa. Journalismilla pystytään toimimaan myös

valtionjohdon strategisen viestinnän edistäjänä ja näin tukea kriisinhallintaa. Journalismissa muun muassa nostettiin esiin viranomaisten rauhoittavaa viestintää tapahtumien pienestä vaikutuksesta Suomeen, mikä lisää käsitystä vahvasta varautumisesta ja resilienssistä. Nämä tulokset mukailevat Niskasen (2025) tutkimusta, jonka mukaan media voi haastaa tai tukea eri yhteiskunnan toimijoiden tekoja tai toimintaa kriisitilanteissa. Tässä tapauksessa journalismilla tuetaan viranomaisten toimia kehumalla niitä. Niskasen (2025, s. 52) mukaan media voi myös vaikuttaa kriisitilanteen tulkintaan tuottamalla ja vahvistamalla diskursseja, jotka ohjaavat käsityksiä hyväksyttävästä toiminnasta. Tässä tutkimuksessa se näkyi muun muassa journalismin roolissa vastatoimien legitimitetin rakentajana.

Kansallisen median tuottamissa journalistisissa sisällöissä vastatoimia kuvataan myös kansainvälisen yhteistyön ja Suomelle tärkeiden kumppaneiden, kuten EU:n ja Naton, reaktioina. Kansainvälisen yhteistyön sekä toimien kehityksessä uutisointi näyttää vahvistavan laajempaa käsitystä siitä, että hybrdivaikuttamista ei hyväksytä länsimaisissa yhteiskunnissa. Yhteinen hybrdivaikuttamisen tuomitseminen sekä tuen antaminen Suomen tekemille vastatoimille rakentavat hyväksymättömän käyttäytymisen punaisia rajoja myös Suomea laajemmalla alueella. Naton käynnistämä operaatio Itämerellä sekä muut toimet luovat pelotetta sekä mielikuvaa yhteisestä rintamasta Euroopan alueella. Yhteistyön tekeminen ja hyväksynnän saaminen toimille ovat tärkeitä etenkin pienille valtioille, kuten Bertolini ja muut (2023, s. 27–28) myös toteavat.

Bertolinin ja muiden (2023) malli kuvaa hybrdivaikuttamiseen vastaamista pääosin toimien ja prosessien kautta, kun hybrdivaikuttamisen kompleksisuuden kehys puolestaan osoittaa sen rakentuvan myös merkitysten muodostamisen kautta. Tämä tutkimustulos saa tukea myös Gabriellin ja Garcés Mascareñasin (2025) tutkimuksen havainnoista siitä, miten hybrdivaikuttamisen määrittäminen rakentuu poliittisten ja mediassa tuotettujen narratiivien varaan. Heidän tutkimuksensa osoittaa, kuinka poliittiset ja median esittämät narratiivit vaikuttivat siihen, että siirtolaisuus alettiin tulkita sotilaallisena hybridiuhkana ja hybrdivaikuttamisen keinona. Näin heidän havaintonsa vahvistavat tämän

tutkimuksen tuloksia siitä, kuinka hybridivaikuttaminen ei näyttäydy pelkästään konkreettisina toimina, vaan myös narratiivisesti rakentuvana ilmiönä.

Esittämällä vastakkaisia näkökulmia hybridivaikuttamisen kompleksisuuden kehys tuo esiin, kuinka käytetyt vastatoimet ovat koko ajan neuvottelunalaisia. Samalla se toimii vallan vahtikoiran tavoin esittämällä viranomaisten toimintaa kyseenalaistavia tai kritisoivia näkökulmia. Myös syyllisyyden osoittaminen näyttäytyy ennemminkin narratiivisen kamppailun kohteena kuin pelkästään todisteisiin pohjautuvana kysymyksenä. Tahallisuuden kiistäminen ja toisaalta sen vaikea osoittaminen ylläpitävät tulkinnallista epävarmuutta siitä, onko kyse ylipäätään hybridivaikuttamisesta.

Vaikka hybridivaikuttamisen kompleksisuuden kehys sisälsi vastakkaisia näkökulmia ja Eagle S -laivaa edustavien tahojen kommentteja, niissä säilytettiin journalistinen etäisyys. Väitteet esitettiin usein lainausmerkeissä eikä niitä ainakaan systemaattisesti toistettu kritiikittömästi. Näin ollen Kekkosen (2025) tutkimuksessa ilmenneestä tahattomasta informaatiovaikuttamisesta ei noussut esiin selkeitä viitteitä. Tässä tutkimuksessa sitä ei kuitenkaan tarkasteltu erillisenä analyysikohteena, joten tulosta on syytä tulkita varauksella. Tulkinnanvaraiseksi jää myös, missä määrin eri näkökulmien esittäminen on perusteltua ja missä vaiheessa se voi kääntyä tahattomaksi informaatiovaikuttamiseksi, mikä korostaa jatkotutkimuksen tarvetta tältä osin.

Hybridivaikuttamisen kompleksisuuden kehyksessä journalismin roolin voi nähdä olevan myös vastatoimien arvioijana. Hybridivaikuttamisen vastatoimien malliin (Bertolini ja muut, 2023) kuuluu toteutettujen toimien arviointi ja kehittäminen. Esittämällä vastatoimien haasteita, kritiikkiä sekä vastakkaisia näkökulmia, journalismi toimii näiden arvioijana. Julkisuutta saaneisiin ongelmiin halutaan myös mahdollisesti löytää nopeammin ratkaisuja. Eagle S -laivan tapaus toimii myös ennakkotapauksena siinä suhteessa, että aiemmin ei ole otettu samalla tavalla kiinni muita hybridivaikuttamisesta epäiltyjä laivoja. Tämän takia tapauksen arviointi on erityisen tärkeää, jotta vastatoimia voidaan tarvittaessa kehittää. Tapausten estämiseen tai niihin vastaamiseen ei ole myöskään vielä

kehittynyt vakiintuneita tapoja, minkä takia eri toimien kokeileminen ja arvioiminen niiden onnistumisesta on tärkeää.

Tiivistetysti sanottuna journalismilla pystytään siis rakentamaan vastatoimille legitimitettä sekä luomaan mielikuvaa vahvasta resilienssistä ja yhteiskunnan hyvästä valmiustasosta. Sen avulla voidaan myös vahvistaa kansainvälistä tukea vastatoimille sekä edistää yhteisen pelotteen muodostumista samanmielisten kumppaneiden kanssa. Journalismilla kuitenkin ennen kaikkea rakennetaan keskusteluilmapiiriä ja merkityksiä, joilla voidaan vaikuttaa hybridivaikuttamiseen vastaamisen tulkintoihin ja määrittelyihin. Samalla media toimii vallan vahtikoirana esittämällä kritiikkiä ja arvioimalla toimia. Sen lisäksi tämä kriittinen tarkastelu voi toimia kehittämisen pohjana.

Bertolinin ja muiden (2023) luoma viitekehys tarjoaa selkeärakenteisen mallin hybridivaikuttamiseen vastaamiseen. Se on kuitenkin luotu valtioille tukemaan muun muassa poliittista ja strategista päätöksentekoa. Mallin ollessa valtio- ja hallintokeskeinen sen huomion ulkopuolelle jäävät esimerkiksi yritykset, kansalaiset sekä media. Tämä tutkimus paikkaa Bertolinin ja muiden (2023) mallissa olevaa aukkoa median ja journalismin osalta. Se osoittaa, kuinka journalismi voi vaikuttaa hybridivaikuttamiseen vastaamiseen merkitysten luomisen avulla. Samalla se havainnollistaa, etteivät vastatoimet tai syyllisyyden osoittaminen rajoitu fyysisiin toimiin, vaan ne rakentuvat myös narratiivisessa merkityskamppailussa. Bertolinin ja muiden (2023) mallia voisi siis kehittää huomioimalla siinä laajemmin viestinnän ja journalismin roolin vastatoimien legitimitetin ja merkitysten luojana.

Tutkimuksen rajoitteena voi nähdä aineiston edustavan vain kahden suomalaisen valtamedian, Ylen ja Helsingin Sanomien, journalistisia sisältöjä. Tämän tutkimuksen kohteena oli tämän lisäksi vain yksi tapaus, mikä voi heikentää tulosten yleistettävyyttä. Tarkastelemalla useampia medioita sekä useampaa hybridivaikuttamisen tapausta, voidaan saada yleistettävämpiä tuloksia. On hyvä myös muistaa, että kehysanalyysi on osittain tulkinnallista eli toisen tutkijan tekemänä tutkimuksesta voisi löytyä eri lailla määriteltyjä

kehäksi. Ajallisesti tutkimuksessa on mukana vain elokuuhun 2025 mennessä julkaistut sisällöt, mikä rajasi suurimman osan Eagle S -laivan tapausta koskevasta oikeudenkäynnistä tutkimuksen ulkopuolelle. Oikeudenkäyntiä koskevat sisällöt olisivat voineet tuoda mielenkiintoisen lisän etenkin vastatoimien arvioinnin ja legitimitetin kannalta. Bertolinin ja muiden (2023) kehittämä malli on myös vain yksi mahdollinen vertauskohta eli toista mallia käyttämällä hybridivaikuttamiseen vastaamista saatetaan määritellä eri tavalla.

Jatkotutkimuksissa aihetta tulisi siten tarkastella monipuolisemmalla eri medioista kerätyllä aineistolla sekä vertailemalla sitä muihin hybridivaikuttamisen tapauksiin. Eri tapauksien vertailu mahdollistaisi tutkimuksen tulosten yleistettävyyden arvioinnin paremmin. Myös kansainvälisen median tarkastelu voisi tuoda esiin eroja hybridivaikuttamiseen vastaamisessa eri maiden mediakulttuurien välillä. Vertauskohtana voidaan myös käyttää Bertolinin ja muiden (2023) luoman mallin sijaan vaihtoehtoisia viitekehystä, jotta voidaan arvioida, miten eri lähestymistavat vaikuttavat tutkimustuloksiin.

Lähteet

- Arcos, R. (2020). Information Influencing in the Catalan Illegal Referendum and Beyond. Teoksessa M. Weissmann, N. Nilsson, B. Palmertz & P. Thunholm (toim). *Hybrid Warfare – Security and Asymmetric Conflict in International Relations* (s. 240–259). I.B. Tauris.
- Badham, M. (2018). *Four media roles in organizational legitimation. News media participation in discursive legitimation processes* [väitöskirja, Aalto-yliopisto]. Aaltodoc. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-60-7987-5>
- Bertolini, M., Minicozzi, R. & Sweijs, T. (2023). *Ten Guidelines for Dealing with Hybrid Threats. A Policy Response Framework*. The Hague Centre for Strategic Studies. Noudettu 13.5.2025 osoitteesta <https://hcss.nl/report/ten-guidelines-for-dealing-with-hybrid-threats/>
- Cederberg, A., Eronen, P. & Mustonen, J. (2017). Regional Cooperation to Support National Hybrid Defence Efforts. *Hybrid CoE Working Paper 1*. Noudettu 12.9.2025 osoitteesta <https://www.hybridcoe.fi/publications/hybrid-coe-working-paper-1-regional-cooperation-to-support-national-hybrid-defence-efforts/>
- Codreanu, C. (2025). *Crossing the line: Severing undersea internet cables in geopolitical hotspots*. Romanian Diplomatic Institute. Noudettu 14.10.2025 osoitteesta https://www.idr.ro/wp-content/uploads/2025/06/Codreanu_PB76_EN-1.pdf
- Cormac, R. & Aldrich, R. J. (2018). Grey is the new black: covert action and implausible deniability. *International Affairs*, 94(3), 477–494. <https://doi.org/10.1093/ia/iyy067>
- Dearing, J. W. & Rogers, E. M. (1996). *Agenda-setting*. SAGE Publications, Incorporated.
- Divišová, V., Frank, L., Bizik, V. & Novotny, A. (2023). A resilient soldier, a resilient state: A Tool for Measuring Czech Armed Forces' Resilience Against Hybrid Interference. *Obrana a strategie*, 23(1), 49–73. <https://doi.org/10.3849/1802-7199.23.2023.01.173-191>
- Elonheimo, T. (2021). Comprehensive Security Approach in Response to Russian Hybrid Warfare. *Strategic Studies Quarterly*, 15(3), 113–137. <https://www.jstor.org/stable/48618299>

- Entman, R. (2007), Framing Bias: Media in the Distribution of Power. *Journal of Communication*, 57(1), 163–173. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00336.x>
- Entman, R. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 173–191.
- Euroopan komissio. (2016). *Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Yhteinen kehys hybridiuhkien torjumiseksi: Euroopan unionin toimet*. Noudettu 7.7.2025 osoitteesta <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX:52016JC0018>
- Faesen, L., Sweijts, T., Klimburg, A., MacNamara, C. & Mazarr, M. (2020). *From blurred lines to red lines: How countermeasures and norms shape hybrid conflict*. The Hague Centre for Strategic Studies. Noudettu 9.2.2026 osoitteesta https://hcss.nl/wp-content/uploads/2021/01/From-Blurred-Lines-to-Red-Lines_0.pdf
- Fallis, D. (2015). What is disinformation? *Library Trends*, 63(3), 401–426. <https://doi.org/10.1353/lib.2015.0014>
- Gabrielli, L. & Garcés Mascareñas, B. (2025). The framing of migration as a hybrid military threat. Insights from the Ceuta’s 2021 ‘crisis’. *Migration Studies*, 13(1), 1–18. <https://doi.org/10.1093/migration/mnaf007>
- Gamson, W. A. & Lasch, K. (1980). *The Political Culture of Social Welfare Policy*. University of Michigan library. Noudettu 29.9.2025 osoitteesta <https://backend.production.deepblue-documents.lib.umich.edu/server/api/core/bitstreams/dea5356c-24fd-45ab-9c69-4739c5f57ecc/content>
- Gamson, W. A. & Modigliani, A. (1989). Media Discourse and Public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist Approach. *American Journal of Sociology*, 95(1), 1–37.
- Giannopoulos, G., Smith, H. & Theodoridou, M. (2021). *The Landscape of Hybrid Threats: A conceptual model*. Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2760/44985>
- Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. North-eastern University Press.

- Hallahan, K., Holtzhausen, D., van Ruler, B., Verčič, D. & Sriramesh, K. (2007). Defining Strategic Communication. *International Journal of Strategic Communication*, 1(1), 3–35. <https://doi.org/10.1080/15531180701285244>
- Hanitzsch, T., Van Dalen, A. & Steindl, N. (2018). Caught in the nexus: A comparative and longitudinal analysis of public trust in the press. *The International Journal of Press/Politics*, 23 (1), 3–23. <https://doi.org/10.1177/1940161217740695>
- Hautakangas, M. & Ahva, L. (2018). Sovittelujournalismi kirkastaa keskustelua. Teoksessa: M. K. Niemi & T. Houni (toim.), *Media & populismi: työkaluja kriittiseen journalismiin* (s. 278–303). Vastapaino.
- Hoffman, F. G. (2007). *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*. The Potomac Institute for Policy Studies.
- Horsti, K. (2005). *Vierauden rajat. Monikulttuurisuus ja turvapaikanhakijat journalismissa*. [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Tampereen yliopiston avoin julkaisusarkisto. <http://urn.fi/urn:isbn:951-44-6423-0>
- Hybrid CoE. (n.d.). *Hybrid threats as a concept*. Noudettu 11.9.2025 osoitteesta <https://www.hybridcoe.fi/hybrid-threats-as-a-phenomenon/>
- Ikäheimo, H-P. (2021). *Politiikkaa ilman vaihtoehtoja? : Suomalainen sanomalehtijournalismi EU-keskustelun ja demokratian näyttämönä 1995–2018* [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Trepo. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1957-1>
- Kalniete, S. & Pildegovičs, T. (2021). Strengthening the EU's resilience to hybrid threats. *European View*, 20(1), 23–33. <https://doi.org/10.1177/17816858211004648>
- Karvonen, E. (2000). Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen. *Media & Viestintä*, 23(2), 78–84. Noudettu 14.7.2025 osoitteesta <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/61529>
- Kekkonen, K. (2025). *Kaiutin vai suodatin? : Suomalainen media, Katalonian itsenäisyysliike ja informaatiovaikuttaminen* [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Trepo. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-3887-9>
- Kunelius, R. (2009). *Viestinnän vallassa: Johdatusta joukkoviestinnän kysymyksiin*. WSOY.
- Lehtinen, A. P. (2020). Journalismin totuudenmukaisuus: luottamussuhde yleisöjen kanssa. *Media & viestintä*, 43(3), 206–226. <https://doi.org/10.23983/mv.98407>

- Matikainen, J., Ojala, M., Horowitz, M. & Jääsaari, J. (2020). *Media ja yleisön luottamuksen ulottuvuudet: Instituutiot, journalismi ja mediasuhde*. Helsingin yliopisto. <http://hdl.handle.net/10138/319153>
- Mikkola, H., Aaltola, M., Wigell, M., Juntunen, T. & Vihma, A. (2018). Hybridivaikuttaminen ja demokratian resilienssi: Ulkoisen häirinnän mahdollisuudet ja torjuntakyky liberaaleissa demokratioissa. *FIIA Report* (No. 55). Noudettu 8.9.2025 osoitteesta <https://www.fii.fi/julkaisu/hybridivaikuttaminen-ja-demokratian-resilienssi>
- Mäkelä, R-M., Tähkää, O. & Vahti, J. (2025). *Turvallisuusympäristön murros - Muutosten kokonaiskuva*. Sitra. Noudettu 23.9.2025 osoitteesta https://www.sitra.fi/wp-content/uploads/2024/12/Ennakointikatsaus_turvallisuus_FI_10_2025.pdf
- Niemi, M. K. & Perälä, A. (2018). Keiden ääni kuului, keiden ”kriisistä” puhuttiin? - Ylen journalistiset valinnat turvapaikanhakijoita käsittelevissä ohjelmissa. Teoksessa: M.K. Niemi & T. Houni (toim.), *Media & populismi: työkaluja kriittiseen journalismiin* (s. 146–172). Vastapaino.
- Niskanen, V-P. (2025). *Valtioneuvosto, kansalaisluottamus ja media koronakriisin hallinnassa* [artikkeliväitöskirja, Vaasan yliopisto]. Osuva. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-395-197-6>
- Olsson, E.-K. (2014). Crisis Communication in Public Organisations: Dimensions of Crisis Communication Revisited. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 22(2), 113–125. <https://doi.org/10.1111/1468-5973.12047>
- Procházka, J., Vinkler, P., Jójárt, K., Szenes, Z., Gruszczak, A. & Kandrík, M. (2023). One threat - multiple responses: Countering Hybrid Threats in V4 Countries. *Obrana a strategie*, 23(1), 49–73. <https://doi.org/10.3849/1802-7199.23.2023.01.049-073>
- Pöyhtäri, R. (2024). Uutismedia ja uusi viestintäympäristö. Teoksessa: E. Sirkkunen & R. Neuvonen (toim.), *Media alustojen ajassa* (s. 240–310). Gaudeamus.
- Rahman, A. (2024). The role of journalism in crisis communication: Investigating the impact of media coverage on public understanding and response during crises. *Social Thought and Policy Review*, 2(2), 91–98.

- Rönkä, A.-L. (2011). Matkapuhelinsäteily mediassa – Terveysriskikeskustelun kehysanalyysi. *Media & Viestintä*, 34(2), 20–43. <https://doi.org/10.23983/mv.62913>
- Sadik, G. (Toim.). (2017). Chapter I – Introduction: Hybrid Threats and European Security. Teoksessa *Europe's hybrid threats: What kinds of power does the eu need in the 21st century?* (s. 1–10). Cambridge Scholars Publishing.
- Salmela, R., Hovi-Horkan, J., Bombin, E., Kalin, O. & Hartikainen, J. (2024, 18. marraskuuta). Kaksi merikaapelia vaurioitunut Itämerellä – Tämä tiedetään nyt. *Helsingin Sanomat*. Noudettu 30.3.2026 osoitteesta <https://www.hs.fi/suomi/art-2000010841375.html>
- Sanastokeskus TSK. (2017). *Kokonaisturvallisuuden sanasto*. Noudettu 12.9.2025 osoitteesta https://sanastokeskus.fi/tiedostot/pdf/Kokonaisturvallisuuden_sanasto_2.pdf
- Sanoma. (n.d.). *Mitä teemme*. Noudettu 22.9.2025 osoitteesta <https://www.sanoma.fi/mita-teemme/>
- Seppänen, J., & Väliaverronen, E. (2024). *Mediayhteiskunta: Viestintä ja valta huomiotaloudessa*. Vastapaino. Noudettu 15.07.2025 osoitteesta <https://www.elibslibrary.com/tritonia/9789523971547>
- Shelest, H. (2024). Is it still hybrid? Russian aggression againsts Ukraine. Teoksessa: M. Weissman, & N. Nilsson (toim.), *Russian Warfare and Influence: States in the Intersection Between East and West* (s. 17–38). Bloomsbury Academic. <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/91212>
- Sisäministeriö. (2023a, 14. joulukuuta). *Koko Suomen itäraja suljetaan uudelleen*. Valtioneuvosto. Noudettu 14.11.2025 osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/-/1410869/koko-suomen-itaraja-suljetaan-uudelleen>
- Sisäministeriö. (2023b). *Kansallinen riskiarvio 2023*. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-602-7>
- STT. (2024, 29. elokuuta). TS: Meri-voimien mukaan kaasuputken rikkoja oli tiedossa alle vuoro-kaudessa. *Helsingin Sanomat*. Noudettu 30.3.2026 osoitteesta <https://www.hs.fi/suomi/art-2000010663821.html>

- Surdu, I., Teodor, M., Ivan, C. & Chiru, I. (2021). Ethical engagement, Responsibility and Strategic communication in the Digital Era: practitioners' approaches. *Icono 14*, 19(1), 155–178. doi: [10.7195/ri14.v19i1.1621](https://doi.org/10.7195/ri14.v19i1.1621)
- Treverton, G. F., Thvedt, A., Chen A.R., Lee, K. & McCue, M. (2018). *Addressing Hybrid Threats*. Swedish Defence University. Noudettu 23.10.2025 osoitteesta <https://www.hybridcoe.fi/publications/addressing-hybrid-threats/>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Valtioneuvosto. (2024). *Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko*. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-890-1>
- Valtioneuvosto. (2022). *Ajankohtais selonteko turvallisuusympäristön muutoksesta*. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-772-0>
- Valtioneuvoston kanslia. (2019). *Informaatiovaikuttamiseen vastaaminen: Opas viestijöille*. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-708-6>
- Vehkalahti, P. (2016). Ilmastomuutoksen ydinasiat: Ilmastokonsensus Fennovoima-kirjoittelussa 2007-2013. *Media & Viestintä*, 39(2), 93–116. <https://doi.org/10.23983/mv.61428>
- Väliverronen, E. (1996). Ympäristöuhkan anatomia: tiede, mediat ja metsän sairaskertomus. Vastapaino.
- Wagnsson, C., Hellman, M. & Hoyle, A. (2024). Securitising information in European borders: how can democracies balance openness with curtailing Russian malign information influence? *European Security*, 34(1), 127–147. <https://doi.org/10.1080/09662839.2024.2321906>
- Weissman, M. & Nilsson, N. (2024). *Russian warfare and influence: States in the proximity of Russia*. Teoksessa: M. Weissman, & N. Nilsson (toim.), *Russian Warfare and Influence: States in the Intersection Between East and West* (s. 1–16). Bloomsbury Academic. <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/91212>
- Weissmann, M. (2021). Conceptualizing and countering hybrid threats and hybrid warfare: The role of the military in the grey zone. Teoksessa M. Weissmann, N. Niklas, B. Palmertz & P. Trunholm (toim.), *Hybrid Warfare: Security and Asymmetric Conflict in International Relations* (s. 46–57). Bloomsbury Collections.

- Wigell, M. (2021). Democratic Deterrence: How to Dissuade Hybrid Interference. *The Washington Quarterly*, 44(1), 49–67. <https://doi.org/10.1080/0163660X.2021.1893027>
- Wigell, M., Mikkola, H. & Juntunen, T. (2021). *Best Practices in the whole-of-society approach in countering hybrid threats*. Trans European Policy Studies Association. Noudettu 10.9.2025 osoitteesta [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EXPO_STU\(2021\)653632](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EXPO_STU(2021)653632)
- Wigell, M. (2019). Hybrid interference as a wedge strategy: a theory of external interference in liberal democracy. *International Affairs*, 95(2), 255–275. <https://doi.org/10.1093/ia/iiz018>
- Wijnja, K. (2022). Countering hybrid threats: does strategic culture matter?, *Defence Studies*, 22(1), 16–34. <https://doi.org/10.1080/14702436.2021.1945452>
- Wiio, J. (2006). *Media uudistuvassa yhteiskunnassa: Median muuttuvat pelisäännöt*. Sitran raportteja 65. Noudettu 22.9.2025 osoitteesta <https://www.sitra.fi/wp-content/uploads/2017/02/Raportti65-2.pdf>

Aineistoluettelo

Happonen, P. Melkein teräsmiehiä. Yle. 6.1.2025.

Hartikainen, J., Kervinen, E., & Pelli, P. Mitä merellä tapahtui?. Helsingin Sanomat. 23.1.2025.

Helpinen, V. Yhdeksän kysymystä ja vastausta Suomenlahdella tapahtuneista kaapelivaurioista. Yle. 28.12.2024.

Kervinen, E. Nato-kokous Suomessa herättää laajaa huomiota ja se juuri on tarkoitus. Helsingin Sanomat. 14.1.2025.

Koivisto, M. & De Fresnes, T. Itämeren alueen Nato-johtajat koolle pika-aikataululla – tapaaminen Helsingissä on tutkijoiden mielestä merkittävä. Yle. 14.1.2024.

Lakka, P. & Tolkki, K. Venäjän 80 varjolaivaa ovat pelkkä jäävuoren huippu: laivastossa voi olla jopa tuhansia aluksia. Yle. 30.12.2024.

Lakka, P. Presidentti Stubb keskusteli valiokuntien johdon kanssa Itämeren tilanteesta – Kopra: ”Juristeilla on iso työnsarka edessä”. Yle. 15.1.2025.

Lindholm, P. & Mäntylä, J-M. Tällaisia ovat meridroonit, joita Nato testaa Suomen rannikolla – niillä Nato alkaa torjua Itämeren kaapelisabotaasia. Yle. 17.6.2025.

Mahlamäki, H. Trilleri merellä oli suomalaisten onnistuminen. Helsingin Sanomat. 27.12.2024.

Paananen, V. Orpo: Naton rooli on nyt pohdittava vakavasti. Helsingin Sanomat. 26.12.2024.

Pilke, A. Kuinka pitkään Suomi voi pitää Eagle S -tankkeria hallussaan? Merioikeuden asiantuntija vastaa kymmeneen kysymykseen. Yle. 28.12.2024.

Rautio, M. Analyysi: Kun viranomaiset iskivät Eagle S:ään, heitä keuhuttiin nopeudesta – tutkintaa lukemalla siitä voi olla toistakin mieltä. Yle. 28.8.2025.

Rimpiläinen, T. Analyysi: Suomi halusi ainutlaatuisella operaatiollaan lähettää viestin. Yle. 27.12.2024.

Sajari, P., Niemi, L., Aholainen, S. & Tuohinen, P. Näin Natossa, EU:ssa ja Virossa on kommentoitu kaapelirikkoa: Suomelta ”aivan uudenlaista reagointia”. Helsingin Sanomat. 26.12.2024.

Stenroos, M. Nato tuo Itämeren pohjaa vahtimaan jopa kymmenen alusta – katso kartasta viime aikojen vedenalaiset tuhot. Yle. 7.1.2024.

Stenroos, M. Itämeren vartion laivat ovat todennäköisesti jo merellä – näin Naton vartio toimii. Yle. 15.1.2024

STT. Eagle S -aluksen kapteeni SvenskaYlälle: Se oli onnettomuus. Helsingin Sanomat. 21.8.2025.

Teittinen, P., Reinboth, S., Huhtanen, J., Pietiläinen, T. & Liski, J. Kamppailu aikaa vastaan. Helsingin Sanomat. 28.12.2024.

Typpö, J. Pääministeri Orpo: Varjo laivaston pysäyttämiseen tarvitaan lisää keinoja. Helsingin Sanomat. 26.12.2024.